ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សម្រាប់ការរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២៣

❋❋❋✧❋❋❋

១. សេចក្តីផ្តើម

១. ក្រោមម្លប់នៃសុខសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍កន្លងមក ដែលជាសមិទ្ធផលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន នាំមកជូនប្រជាជនកម្ពុជា ដោយ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**, ទោះជាស្ថិតក្នុងបរិការណ៍នៃការរីករាលដាលនៃវិបត្តិកូវីដ-១៩, រាជរដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំ និងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវគោលនយោបាយ និងវិធានការជាបន្តបន្ទាប់ ទាំងក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ដើម្បីពង្រឹងការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងធានាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្ម សំដៅពន្លឿនការធ្វើពិពិធកម្ម និងពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា, និងជាពិសេស បន្តទ្រទ្រង់និងលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន ។ ឆ្នាំ ២០២៣ គឺជាដំណាក់កាលដែលកម្ពុជាបន្តការងារស្តារសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនឡើងវិញ និងត្រូវបោះជំហានលើមាគ៌ានៃគន្លងអភិវឌ្ឍន៍ថ្មី បន្ទាប់ពីរងការប៉ះទង្គិចយ៉ាងខ្លាំងពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ខណៈដែលអាណត្តិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភានឹងត្រូវបានបញ្ចប់ ។

២. ក្នុងរយៈពេលជាងពីរឆ្នាំកន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនបានបង្អន់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការជំរុញការអនុវត្តការដ្ឋានកែទម្រង់សំខាន់ៗ ជាពិសេស ការអនុវត្ត និងសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រដែលបានដាក់ចេញក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាល ទី ៤** ដើម្បី **កំណើន, ការងារ, សមធម៌ និងប្រសិទ្ធភាព** និង **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣** សំដៅជំរុញកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព និងបរិយាប័ន្ន ។ ជាក់ស្តែង, រាជដ្ឋាភិបាលបានដោះស្រាយជាបន្តបន្ទាប់នូវបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗដែលបណ្តាវិនិយោគិន និងធុរជនបានជួបប្រទះក្នុងគ្រប់វិស័យ ដើម្បីបង្កភាពងាយស្រួល និងបង្កើតបរិយាកាសអំណោយផលដល់ការធ្វើអាជីវកម្ម និងវិនិយោគ តាមរយៈការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥, ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី

សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣, និង យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧ ជាដើម ។ ជាងនេះទៅទៀត, កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ប្រកបដោយភាពបុរេសកម្មរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការដាក់ចេញនូវវិធានការរក្សាលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចទាន់ពេលវេលាជាបន្តបន្ទាប់ ជាមួយនឹងការរួបរួមគ្នាក្នុងសង្គម តាមរយៈការចូលរួមយ៉ាងខ្លាំងក្លារបស់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងស្មារតីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្កើតនូវ **ភាពស៊ាំសហគមន៍** និងបានចូលរួមពង្រឹងមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍឡើងវិញឱ្យកាន់តែរឹងមាំសម្រាប់កម្ពុជា ឈានទៅរកដំណើរការស្តារ និងពន្លឿនការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយភាពជឿជាក់ ។ **ឆ្នាំ ២០២៣ នេះ ជាឆ្នាំដែលរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបន្តដាក់ចេញនូវវិធានការបន្ថែម ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅអាទិភាពដែលនៅសេសសល់ និងការវាយតម្លៃ លើវឌ្ឍនភាពការងារជារួមក្រោមរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុង នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា ដើម្បីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់រៀបចំរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់អាណត្តិក្រោយ ។**

៣. ក្នុងក្របខណ្ឌសកល, ស្ថានភាពវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បាននិងកំពុងមានភាពធូរស្បើយ ដែលអាចអនុញ្ញាតឱ្យបណ្តាប្រទេសជាច្រើន នៅក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក បើកប្រទេសឡើងវិញ និងអនុញ្ញាតឱ្យសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ចាប់ផ្តើមដំណើរការឡើងវិញជាបណ្តើរៗ ។ ជាការពិត, ដោយសារវឌ្ឍនភាពយ៉ាងលឿននៃបច្ចេកវិទ្យាទំនើបក្នុងវិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ និងថ្នាំព្យាបាលជាច្រើនប្រភេទត្រូវបានរកឃើញជាមួយនឹងប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងការការពារការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យផលិតក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំដោយអង្គការសុខភាពពិភពលោក (WHO) សម្រាប់ចែកចាយទូទាំងសកលលោក ។ ជាមួយគ្នានេះ, បណ្តាប្រទេសជាច្រើនបានជំរុញការអនុវត្តនូវយុទ្ធនាការជាតិចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ ទាំងដូសមូលដ្ឋាន និងដូសជំរុញសម្រាប់ប្រជាជនខ្លួន ប៉ុន្តែ ក្នុងល្បឿនផ្សេងៗគ្នា ទៅតាមលទ្ធភាពនៃការទទួលបាន និងយន្តការចែកចាយក្នុងប្រទេសនីមួយៗ ។ ជារួម, ដំណើរការចាក់វ៉ាក់សាំងជាសកលសម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាពល្អប្រសើរជាមួយនឹងប្រជាជនក្នុងពិភពលោក ប្រមាណ ជាង ៦៥% បានទទួលវ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ យ៉ាងហោចណាស់មួយដូស ខណៈដែលពិភពលោកបាន និងកំពុងរៀនសម្របខ្លួននឹងការរស់នៅជាមួយជំងឺកូវីដ-១៩នេះ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី ។ ការណ៍នេះបានក្លាយជាមូលដ្ឋានយ៉ាងចាំបាច់មិនអាចខ្វះបានក្នុងការគិតគូរ និងការដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយនានា ដើម្បីស្តារ សេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ។ ជាមួយគ្នានេះ, សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេស ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ផលិតកម្ម និងច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ បានចាប់ផ្តើមដំណើរការជាបណ្តើរៗទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្តែង ដែលនេះបាននិងកំពុងឆ្លុះបញ្ចាំងពីការបន្ស៊ាំខ្លួន ទៅនឹងការរស់នៅជាមួយជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងសង្គម ទាំងធុរជន វិនិយោគិន និងជាពិសេស ប្រជាជនទូទៅ ។

៤. ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានវាយតម្លៃឡើងវិញថានឹងសម្រេចបានក្នុងអត្រា ៣,៦% ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈនិន្នាការកើនឡើងនៃតម្រូវការសកល ទាំងទំនិញ និងសេវា, វិហ្វូវិនិយោគ និងការធ្វើដំណើររបស់ប្រជាជនលើសកលលោក ទាំងសម្រាប់គោលបំណងដើរកម្សាន្ត និងធុរកិច្ច ។ យ៉ាងណាមិញ, ការបន្តងើបឡើងវិញនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលទាបជាងការរំពឹងទុកនេះ បណ្តាលមកពីកត្តាមួយ

ចំនួន រួមមាន ១). សង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ដែលបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ថ្លៃទំនិញសកល, វិហ្វពាណិជ្ជកម្ម, ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងវិហ្វវិនិយោគសកល, ២). ការរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដោយបណ្ដាប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ដែលធ្វើឱ្យអត្រាការប្រាក់សកលបន្តកើនឡើង, ៣). ការដកចេញនូវវិធានការគាំទ្រ ជាបន្តបន្ទាប់របស់បណ្ដាប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍, ៤). ការថមថយសេដ្ឋកិច្ចជារចនាសម្ព័ន្ធ និងគោលនយោបាយគ្មានកូវីដ-១៩ (Zero-Covid Policy) របស់ប្រទេសចិន, និង ៥). គម្លាតធំនៃការបែងចែកវ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ ក្នុងកម្រិតសកល ដែលអាចបង្កលទ្ធភាពដល់ការបង្កើតនូវវីរុសបំប្លែងខ្លួនប្រភេទថ្មីផ្សេងទៀត ។ ក្នុងបរិបទនេះ, ក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យម, រដ្ឋាភិបាលនៅគ្រប់បណ្ដាប្រទេសនានាលើសកលលោកនឹងផ្ដល់អាទិភាពខ្ពស់លើការបង្កើននូវចំណាយសម្រាប់វិស័យសុខាភិបាល, ការកែសម្រួលកម្មវិធីជំនួយសង្គមឱ្យកាន់តែចំទិសដៅ, ការពន្លឿនការកែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច, ការជំរុញការបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញឡើងវិញ និងការជួយសម្រួលការផ្លាស់ប្ដូរការងារឱ្យស្របទៅនឹងបរិការណ៍ថ្មី ។

៥. ទោះជាយ៉ាងនេះក្ដី, បច្ចុប្បន្ននេះ ពិភពលោកទាំងមូល ក៏កំពុងតែហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យស្រួចស្រាល់មួយចំនួន ដែលកំពុងវិវត្តយ៉ាងឆាប់រហ័សផងដែរ ។ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, ភាពតានតឹងនៃស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រនយោបាយតំបន់ ជាពិសេស សង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ព្រមទាំងសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យារវាងប្រទេសមហាអំណាចនានា អាចមានលទ្ធភាពជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដែលមិនអាចប៉ាន់ប្រមាណបាន និងអាចបង្កើតជាភាពស្មុគស្មាញ និងភាពរឹករវរ ដល់ការអភិវឌ្ឍក្នុងតំបន់ និងសកល សម្រាប់រយៈពេលខ្លី និងមធ្យម ។ បន្ថែមលើនេះ, ការកើនឡើងនូវការព្រួយបារម្ភលើសន្តិភាព, ស្ថិរភាព និងសន្តិសុខ ជាមួយនឹងនិន្នាការពហុប៉ូល, ការប្រកួតប្រជែងដណ្ដើមផលប្រយោជន៍ និងការប្រែប្រួលនៃតុល្យភាពអំណាចសកល និងតំបន់ ព្រមទាំងនិន្នាការឯកតោភាគីនិយមក្នុងការអនុវត្តវិធានការយោធា, សេដ្ឋកិច្ច, ពាណិជ្ជកម្ម និងហិរញ្ញវត្ថុ បាននិងកំពុងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ចរន្តសកលភាវូបនីយកម្ម, សណ្ដាប់ធ្នាប់អន្តរជាតិ និងពហុភាគីនិយមផ្អែកលើវិធានច្បាប់ ផងដែរ។

៦. សម្រាប់កម្ពុជា ក្រោមការដឹកនាំប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត និងភាពឈ្លាសវៃរបស់ **សម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ក្នុងបរិការណ៍នៃការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងរយៈពេលជាងពីរឆ្នាំកន្លងមកនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំយ៉ាងសស្រាក់សស្រាំ ប្រកបដោយស្មារតីបុរេសកម្ម ក្នុងការទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ តាមរយៈការដាក់ចេញនូវវិធានការសុខាភិបាល, វិធានការរដ្ឋបាល និងវិធានការជំរុញសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ដែលឈរលើគោលការណ៍ជាក់ស្ដែងនិយម និងទន់ភ្លន់ប៉ុន្តែម៉ឺងម៉ាត់ ដោយបត់បែនទាន់ពេលវេលា ទៅតាមសភាពការណ៍ និងភូមិសាស្ត្រ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់យកការចាក់វ៉ាក់សាំងជា **វិធានការយុទ្ធសាស្ត្រគន្លឹះ** ហើយកម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមបណ្ដាប្រទេសដែលមានអត្រាគ្របដណ្ដប់ខ្ពស់ខ្លាំងនៃចំនួនប្រជាជនទទួលបានវ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ ក្នុងកម្រិតសកល បើទោះបីជាធនធានមានកម្រិតក៏ដោយ ។ លទ្ធផលជាក់ស្ដែងនេះបានជំរុញឱ្យកម្ពុជាឈានទៅសម្រេចបាននូវ **"ភាពស៊ាំសហគមន៍"** យ៉ាងឆាប់រហ័ស និងជាកត្តាស្នូលសម្រាប់ការបើកប្រទេសឡើងវិញ ព្រមទាំងអាចមានលទ្ធភាពជំរុញកិច្ចដំណើរការសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ឆ្ពោះទៅរកប្រក្រតីភាពថ្មីនៃជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ

កម្ពុជាទូទៅ ។ ទន្ទឹមនេះ, ជ័យជំនះលើសមរភូមិប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺកូវីដ-១៩ គឺជាផ្លែផ្កានៃការដាក់ចេញនូវវិធានការឆ្លើយតបភ្លាមៗ និងបានទាន់ពេលវេលា ដោយរាជរដ្ឋាភិបាល រួមមាន វិធានការអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ចំនួន ១០ ជុំ សំដៅដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ, គាំទ្រសកម្មភាពធុរកិច្ច-ពាណិជ្ជកម្ម និងការគាំពារអាយុជីវិត និងទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជា ជំរុញកំណើន និងបង្កើនភាពធន់សេដ្ឋកិច្ច-សង្គម ។ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ទាំងនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានធ្វើវិចារណកម្មថវិកា និងអាទិភាវូនីយកម្មមុខសញ្ញាចំណាយជាប្រចាំ សំដៅតម្រង់ទិសធនធានឱ្យកាន់តែចំគោលដៅ និងបានអនុវត្តថវិកាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ក្នុងបរិការណ៍នៃការថមថយចំណូលជារួម ដើម្បីធានាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ជាក់ស្តែង, រាជរដ្ឋាភិបាលបានប្រើប្រាស់ថវិកាប្រមាណ **៨២៤ លានដុល្លារអាមេរិក** ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង **១ ២៩១ លានដុល្លារអាមេរិក** ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ សម្រាប់ការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍បន្ទាន់ៗ ក្នុងការដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ទាំងផ្នែកសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ដែលបណ្តាលមកពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយបានវិភាជថវិកាចំនួន **៩៨៩ លានដុល្លារអាមេរិក** បន្ថែមទៀត សម្រាប់ការបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ នេះ ។ ជារួម, ភាពជោគជ័យនៃយុទ្ធនាការជាតិចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ និងការគ្រប់គ្រងស្ថានភាពជំងឺកូវីដ-១៩ បានល្អប្រសើរ ព្រមទាំងនិន្នាការធូរស្រាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ជាសកល បានអនុញ្ញាតឱ្យកម្ពុជាអាចបិទបញ្ចប់នូវ "**ព្រឹត្តិការណ៍សហគមន៍ ២០ កុម្ភៈ**" ហើយបានបើកប្រទេស និងដំណើរការសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុកពេញលេញឡើងវិញចាប់ពីចុងឆ្នាំ ២០២១ មក ។

៧. ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, ស្របទៅនឹងនិន្នាការសកល, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជារំពឹងថា នឹងបន្តឈានទៅរកវិថីកំណើនឡើងវិញ ដោយសារការសម្រេចបាននូវភាពស៊ាំសហគមន៍ ក៏ដូចជាការសម្របខ្លួនទៅនឹងគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មីរបស់ប្រជាជនទូទៅ ក៏ដូចជាអាជីវកម្ម បើទោះបីជាប្រឈមនឹងហានិភ័យមួយចំនួនក៏ដោយ ។ ចន្ទល់សេដ្ឋកិច្ចស្ទើរគ្រប់វិស័យត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនឡើងវិញគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដោយសារនិន្នាការល្អប្រសើរនៃសេដ្ឋកិច្ចសកល និងគោលនយោបាយជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក ។ ប៉ុន្តែ, កម្ពុជា, ដែលជាប្រទេសមានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហខ្ពស់ និងផ្សារភ្ជាប់កាន់តែខ្លាំងជាមួយនិន្នាការសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសកល, ក៏នៅជួបប្រទះនឹងហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាមួយចំនួន គួបផ្សំនឹងបញ្ហាប្រឈមកាន់តែស្មុគស្មាញជាងមុន ។ ការណ៍នេះទាមទារឱ្យមានការដោះស្រាយបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធវ៉ាំរ៉ៃនានា និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តវិធានការដែលបានដាក់ចេញ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេស ជំរុញសកម្មភាពផលិតកម្មក្នុងស្រុកឱ្យកាន់តែមានសម្ទុះរីកចម្រើនខ្លាំងក្លាផងដែរ ។

៨. ជារួម សេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មសកល បាននិងកំពុងមានការប្រែប្រួលជារចនាសម្ព័ន្ធ ក្រោមឥទ្ធិពលនៃវិបត្តិ និងនិន្នាការនានាដែលកំពុងវិវត្តយ៉ាងឆាប់រហ័ស, ដែលការណ៍នេះទាមទារឱ្យកម្ពុជាត្រូវបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ក្នុងការសម្របខ្លួនឱ្យទាន់ពេល និងចាប់យកកាលានុវត្តភាពដែលលេចឡើង ដើម្បីពន្លឿនការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន មានជាអាទិ៍ ÷

(១)-ការបន្តអភិវឌ្ឍវិស័យសុខាភិបាល និងការសម្រេចបាននូវអត្រាចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ខ្ពស់ទូទាំងសកលលោក នៅតែជាកត្តាគន្លឹះក្នុងការបញ្ចប់វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ÷ ការបន្តលេចឡើងនូវវីរុសបំប្លែងខ្លួនប្រភេទថ្មីបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពចាំបាច់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់គ្រប់បណ្តាប្រទេស ដើម្បីលុបបំបាត់នូវគម្លាតរវាងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ក្នុងការទទួលបានវ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩, ការធ្វើតេស្ត, ការព្យាបាល និងបរិក្ខារវេជ្ជសាស្ត្រ គួបផ្សំនឹងការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសុខាភិបាលរឹងមាំ ដើម្បីត្រៀមខ្លួនរួចជាស្រេចក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងហានិភ័យសុខភាពសាធារណៈនាពេលអនាគត ។

(២)-ការបន្តផ្លាស់ប្តូរកាន់តែលឿននូវនិម្មាបនកម្មសេដ្ឋកិច្ចសកល និងការប្រែប្រួលនៃចរន្តសកលភាវូបនីយកម្ម កំពុងបង្ហាញកាន់តែប្រចក្សនូវរបត់ថ្មីមួយនៃការអភិវឌ្ឍ ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌតំបន់ និងក្របខណ្ឌសកល÷ ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានកំពុងពន្លឿនការកែសម្រួលឡើងវិញជាយុទ្ធសាស្ត្រនូវខ្សែច្រវ៉ាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងផលិតកម្មតំបន់ និងសកល ដូចជា ការធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម (Reshoring and Relocation) សំដៅធានាចីរភាពនៃខ្សែច្រវ៉ាក់ផលិតកម្ម និងកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ ដែលការណ៍នេះនឹងនាំមកនូវការវិនិយោគបន្ថែមក្នុងតំបន់ជាពិសេស អាស៊ាន ដែលមានសក្តានុពលខ្ពស់ ។ ទន្ទឹមនេះ, សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យារវាងប្រទេសមហាអំណាច គួបផ្សំនឹងភាពកាន់តែតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយតំបន់ និងសកល ដូចជាការលេចឡើងនូវសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ក៏បានដាក់សម្ពាធមួយកម្រិតទៀតទៅលើការកែសម្រួលច្រវ៉ាក់ផលិតកម្ម និងផ្គត់ផ្គង់ក្នុងតំបន់ និងសកលនេះ ផងដែរ ។ ជានិន្នាការទៅមុខ, ប្រទេសជាច្រើននឹងផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើការអភិវឌ្ឍដោយពឹងអាស្រ័យលើខ្លួនឯង (Self-sufficient) ជាពិសេស លើការផលិតទំនិញយុទ្ធសាស្ត្រ ដូចជាស្បៀង, សព្វាវុធ និងវត្ថុធាតុដើមសម្រាប់ឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិក និងឌីជីថល ជាដើម ក្នុងការរក្សាសន្តិសុខជាតិ និងសន្តិសុខស្បៀង ដោយកាត់បន្ថយកាន់តែខ្លាំងក្នុងការចូលរួមក្នុងចរន្តសកលភាវូបនីយកម្ម ។

(៣)-ការសម្របខ្លួនកាន់តែលឿនទៅនឹងនិន្នាការថ្មីៗ ក្រោយវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានក្លាយជាអាទិភាពនៃរបៀបវារៈសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច÷ ឌីជីថលូបនីយកម្ម និងបរិវត្តកម្មឌីជីថល ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម គួបផ្សំនឹងវឌ្ឍនភាពយ៉ាងលឿននៃការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍ និងស្វ័យប្រវត្តិកម្ម នៅតែបន្តទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ និងមានតួនាទីកាន់តែសំខាន់ឡើងៗក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច, ធុរកិច្ច និងអភិបាលកិច្ច ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ជាងមុនលើការដោះស្រាយបញ្ហាការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដូចជា ការជំរុញការធ្វើអន្តរកាលថាមពល (Energy Transition), ការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបៃតង និងការជំរុញហិរញ្ញវត្ថុប្រកបដោយចីរភាព (Sustainable Finance) តាមរយៈការបង្កើនការចូលរួមពីវិស័យឯកជន, ក៏បានក្លាយជាអាទិភាពមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលមិនអាចខ្វះបាន សម្រាប់ជំរុញការស្តារ និងជំរុញការងើបឡើងវិញនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ជាពិសេស ក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព,បរិយាប័ន្ន និងភាពធន់ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និងវែង ។

(៤)-ការកើនឡើងនូវតម្រូវការសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយចីរភាព និងភាពធន់÷ វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានជំរុញឱ្យរដ្ឋាភិបាលគ្រប់បណ្តាប្រទេស បង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់លើការអភិវឌ្ឍនូវប្រព័ន្ធ

គាំពារសង្គម ដើម្បីកាត់បន្ថយផលវិបាកដែលនៅសេសសល់ (Scarring Effects) មកលើប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន ជាពិសេសក្រុមប្រជាជនក្រីក្រ, ជនងាយរងគ្រោះ និងមនុស្សវ័យចំណាស់ និងបន្តដោះស្រាយនូវបញ្ហានានា ដូចជា ការធ្លាក់ចុះផលិតភាពសកល, ការបាត់បង់ការងារ, ការកើនឡើងនូវអត្រាភាពក្រីក្រ និងវិសមភាពសង្គម ជាដើម ។ ជាងនេះទៅទៀត, ការបង្កើនវិនិយោគក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច ជាពិសេស សម្រាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ គឺជាឧបករណ៍មួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កើនផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការពង្រឹងភាពធន់សង្គម ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវផលប៉ះពាល់ពីគ្រោះអាសន្ននាពេលអនាគត ខណៈដែលការពង្រឹងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រគៀរចំណូល ជាពិសេស ការកែលម្អអភិបាលកិច្ចនៃការគៀរ និងគ្រប់គ្រងចំណូលក្នុងស្រុក គឺជាកិច្ចការគន្លឹះ ដើម្បីបំពេញបន្ថែមនូវតម្រូវការធនធានសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍលើអាទិភាពទាំងនេះ ។ ទន្ទឹមនេះ ការយកចិត្តទុកដាក់លើការពង្រឹងសំណាញ់សុវត្ថិភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងការជំរុញការអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ក្នុងកិច្ចការលើកកម្ពស់បរិយាប័ន្នហិរញ្ញវត្ថុ និងការបង្កើនកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ក៏ជាអាទិភាពមួយយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការពង្រឹងភាពធន់ ។

៩. ក្នុងបរិបទនេះ, ខណៈដែលកម្ពុជាកំពុងស្តារ និងកសាងមូលដ្ឋានអភិវឌ្ឍន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឱ្យកាន់តែរឹងមាំ ដើម្បីបោះជំហានទៅលើគន្លងអភិវឌ្ឍន៍ថ្មី ផ្សារភ្ជាប់នឹងការផ្លាស់ប្តូរនិម្មាបនកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មសកល, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងដើរតួនាទីកាន់តែសំខាន់ ដែលមិនអាចខ្វះបាន ក្នុងការធានាបាននូវនិរន្តរភាពនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងឆ្លើយតបទៅនឹងវិបត្តិ ដូចដែលវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្ហាញឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ ។ ជាងនេះទៅទៀត, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាត្រូវបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ទ្វេដង ទាំងក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងការលើកកម្ពស់នូវភាពធន់ទៅនឹងវិបត្តិ តាមរយៈការពង្រឹងប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលសាធារណៈមួយដែលកាន់តែស្អាតស្អំ, ឆ្លាតវៃ និងមានសមត្ថភាពខ្លាំងពូកែ ដើម្បីអាចគ្រប់គ្រង និងដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចនានា ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងរយៈពេលវែង ។

១០. ជារួម ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នេះជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការរៀបចំ សេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ឆ្នាំ ២០២៣ និងផ្តល់ទិសដៅគោលនយោបាយបន្ថែមសម្រាប់ការបន្តពង្រឹងសក្តានុពលនៃចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច, បន្តចាប់យកកាលានុវត្តភាពថ្មីៗ ដើម្បីលើកកម្ពស់កំណើនប្រកបដោយចីរភាព និងដែលកាន់តែមានពិពិធកម្ម, ជាពិសេស កសាងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលជាលក្ខខណ្ឌសម្រាប់តម្រង់ទិសក្នុងការរៀបចំរបៀបវារៈអភិវឌ្ឍរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៧ នៃរដ្ឋសភាខាងមុខនេះ ក្នុងបរិបទសកលដែលបន្តប្រឈមនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ។

២. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០២១

១១. ក្នុងឆ្នាំ ២០២១, សេដ្ឋកិច្ចសកលបានចាប់ផ្តើមងើបឡើងវិញ ក្នុងអត្រាប្រមាណ ៦,១% បន្ទាប់ពីបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយគាំទ្រផ្សេងៗជាច្រើន ទាំងផ្នែករូបិយវត្ថុ និងផ្នែកសារពើពន្ធ គួបផ្សំនឹងការបន្តចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ បានកាន់តែទូលំទូលាយ ទាំងក្នុងកម្រិតតំបន់ និងសកល សំដៅកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ស្របគ្នា

ទៅនឹងបណ្តាប្រទេសនានាលើសកលលោក, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានងើបឡើងវិញ ក្នុងអត្រាកំណើនទាប ៣,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ពីកំណើនអវិជ្ជមាន -៣,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដែលគាំទ្រដោយការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងជាពិសេស ការងើបឡើងវិញក្នុងល្បឿនលឿននៃវិស័យឧស្សាហកម្ម និងកំណើនល្អប្រសើរនៃវិស័យកសិកម្ម ។ ក្នុងនោះ, វិស័យឧស្សាហកម្ម សម្រេចបានកំណើនល្អប្រសើរ ក្នុងអត្រា ៨,៦% ទោះបីជាទទួលរងការបន្ទុចបង្អាក់ពី "ព្រឹត្តិការណ៍សហគមន៍ ២០ កុម្ភៈ" ដែលគាំទ្រដោយការងើបឡើងវិញនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងការបន្តកំណើនល្អប្រសើរនៃអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ស្របពេលដែលអនុវិស័យសំណង់ក៏បានងើបឡើងវិញផងដែរ ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនយឺត ។ ទន្ទឹមនេះ, វិស័យកសិកម្មក៏សម្រេចបានកំណើនល្អប្រសើរ ក្នុងអត្រា ១,១% រុញច្រានដោយកំណើនល្អនៃអនុវិស័យដំណាំ និងចិញ្ចឹមសត្វ ខណៈដែលអនុវិស័យនេសាទមានកំណើនធ្លាក់ចុះ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, វិស័យសេវាកម្មបន្តមានកំណើនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអត្រា -១,៩% ដោយសារការបន្តធ្លាក់ចុះនៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ។

១២. បើទោះបីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចបានងើបឡើងមកវិញ ក្នុងអត្រាកំណើនវិជ្ជមានយ៉ាងណាក្តី, ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជានៅបន្តទទួលរងសម្ពាធគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ។ ជាក់ស្តែង, ការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុកសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) សម្រេចបានប្រមាណ ២០,៥៣% នៃ ផសស ពោលគឺមានការថមថយ ប្រមាណ -៤,៦% ធៀបនឹងលទ្ធផលឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការបន្តអូសបន្លាយនៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ជាពិសេស ព្រឹត្តិការណ៍សហគមន៍ ២០ កុម្ភៈ ស្របពេលដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបន្តអនុគ្រោះពន្ធ និងកាតព្វកិច្ចមិនមែនសារពើពន្ធ ដល់វិស័យមួយចំនួនដែលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរពីវិបត្តិនេះ ។ ចំពោះមុខនៃការបន្តថមថយចំណូលនេះ, ការអនុវត្តចំណាយក្នុងឆ្នាំ ២០២១ មានទំហំធំរហូតដល់ទៅ ៣១,៥៩% នៃ ផសស (តួលេខបណ្តោះអាសន្ន) សមាមាត្រនឹង ១០៩,០% នៃច្បាប់ថវិកា ពោលគឺ កើនឡើង ១១,១% ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០២០ ។ ក្នុងនោះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានរក្សាកម្រិតប្រាក់បៀវត្សមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធស្មើនឹងកម្រិតឆ្នាំ ២០២០ ដើម្បីសន្សំថវិកាសម្រាប់ទប់ទល់ការរាតត្បាតនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ព្រមទាំង ធ្វើវិចារណកម្មលើមុខចំណាយលែងចាំបាច់នានា សំដៅបង្វែរថវិកាសម្រាប់ជួយទ្រទ្រង់ការដាក់ចេញនូវកញ្ចប់ថវិកាអន្តរាគមន៍ដែលមានទំហំរហូតដល់ទៅ ១ ២៩១ លានដុល្លារអាមេរិក ។ ជាលទ្ធផល, ជាមួយនឹងការកើនឡើងនូវចំណាយអន្តរាគមន៍យ៉ាងគំហុកនេះ ខណៈដែលចំណូលមានការធ្លាក់ចុះ, ឱនភាពថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០២១ បានកើនឡើងខ្ពស់រហូតដល់ទៅ -១១,០៦% នៃ ផសស ។

៣. ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

១៣. ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ២០២៣, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានរំពឹងថានៅបន្តនិន្នាការកើនឡើង ប៉ុន្តែមានសន្ទុះយឺតជាងការរំពឹងទុក ដោយសារការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ និងប្រយោលនៃសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ។ ឈរលើមូលដ្ឋាននេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលរំពឹងថានឹងសម្រេចបានក្នុងអត្រា ៣,៦% ដូចគ្នាសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ និង ២០២៣ ទាបជាងការព្យាករ កាលពីដើមឆ្នាំ ប្រមាណ ០,៨ និង ០,២ ពិន្ទុភាគរយ រៀងគ្នា

ក្រោមការសន្មតមួយចំនួន ដូចជា÷ ១). ជម្លោះនេះនឹងស្ថិតតែនៅក្នុងប្រទេសអ៊ុយក្រែន ដោយគ្មានការផ្ទុះឡើងនៅតាមតំបន់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រនយោបាយផ្សេងទៀត និង ២). ការដាក់ទណ្ឌកម្មសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងៗមកលើរុស្ស៊ី លើកលែងតែការនាំចេញថាមពល គួបផ្សំនឹងការថមថយយ៉ាងសន្សឹមៗនៃផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ២០២២ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ទំហំសេដ្ឋកិច្ចសកលជារួម នឹងស្ថិតក្រោមកម្រិតមុនវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ រហូតដល់ឆ្នាំ ២០២៦ ។ ក្នុងនោះ, ប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកលូតលាស់ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ប្រឈមនឹងស្លាកស្នាមសេដ្ឋកិច្ច (Economic Scarring) ក្នុងទំហំធំជាងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ដោយសារគម្លាតធំនៃអត្រាចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ និងទំហំនៃគោលនយោបាយគាំពាររបស់រដ្ឋាភិបាលនីមួយៗ ។ ជារួម, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចសកលបាននិងកំពុងហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាមួយចំនួន ដែលនៅតែអាចបន្តយាយីមកលើការខិតខំប្រឹងប្រែងស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញរបស់ប្រទេសនានាលើសកលលោក រួមមាន ១). ការបន្តអូសបន្លាយនៃសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន និងការបន្តដាក់ទណ្ឌកម្មសេដ្ឋកិច្ចបន្ថែមមកលើរុស្ស៊ី, ២). កំណើនយឺតជាងការរំពឹងទុកនៃសេដ្ឋកិច្ចចិន ដោយសារ ការកែតម្រូវរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងការអនុវត្តគោលនយោបាយគ្មានកូវីដ-១៩, ៣). លទ្ធភាពនៃការកើតឡើងនូវវីរុសបំប្លែងខ្លួនប្រភេទថ្មី, ៤). ការបន្តបន្ទុចបង្អាក់កាន់តែខ្លាំងនៃខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល, ៥). ការកើនឡើងសម្ពាធអតិផរណាជាងការរំពឹងទុក, ៦). ការកើនឡើងនូវភាពតានតឹងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ, និង ៧). ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ជាដើម ។ ក្នុងបរិបទនេះ, ការចែកចាយ និងការចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ឱ្យបានទូលំទូលាយ, ការរក្សាតុល្យភាពរវាងគោលនយោបាយសង្គម និងគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច, និងការរក្សាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នឹងដើរតួនាទីកាន់តែសំខាន់ក្នុងការស្តារ និងការជំរុញការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ។

១៤. ស្របគ្នានឹងការព្យាករសេដ្ឋកិច្ចសកលឡើងវិញ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងអត្រា ៥,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ដែលបន្តគាំទ្រដោយភាពល្អប្រសើរនៃតម្រូវការសកល បើទោះបីជារងការប៉ះទង្គិចពីការផ្ទុះឡើងនៃសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែនយ៉ាងណាក្តី ។ ការផ្ទុះឡើងនៃសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន បានបង្កផលប៉ះពាល់ដោយប្រយោលដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា តាមរយៈការកើនឡើងថ្លៃទំនិញគ្រប់ប្រភេទ ជាពិសេស ប្រេងឥន្ធនៈ និងវត្ថុធាតុដើមកសិកម្ម រួមមាន ជី និងថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិត ជាដើម ។ ទន្ទឹមនេះ, ការកើនឡើងថ្លៃជារួម បានបង្កផលប៉ះពាល់ដល់សកម្មភាពចាយវាយ និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន ។ យ៉ាងណាមិញ, ផលប៉ះពាល់នៃសង្គ្រាមនេះមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានទំហំតូចប៉ុណ្ណោះ ដោយហេតុថាទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចដោយផ្ទាល់រវាងកម្ពុជាជាមួយនឹងប្រទេសជម្លោះទាំងពីរមានកម្រិតទាប ។ ផលប៉ះពាល់នេះត្រូវបានប៉ះប៉ូវមកវិញមួយផ្នែកធំ តាមរយៈការសម្រេចបាននូវអត្រាខ្ពស់នៃការចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ និងការបើកប្រទេសឡើងវិញ ដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុកចាប់ផ្តើមវិលត្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បាននិងកំពុងបន្តអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ រួមមាន ការឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ដល់ប្រជាជនក្រីក្រ និងជនងាយរងគ្រោះ, កម្មវិធីសាច់ប្រាក់ពលកម្ម និងការផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភដល់កម្មករ-និយោជិតក្នុងអំឡុងពេលព្យួរការងារ ជាដើម ដែលបានចូលរួមចំណែកទ្រទ្រង់ជីវភាពប្រជាជន និង

សកម្មភាពអាជីវកម្ម និងចូលរួមចំណែកទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជារួម សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានអត្រាកំណើន ក្នុងរង្វង់ ៦,៦% ដោយសារការរំពឹងទុកនៃការបន្តនិន្នាការល្អប្រសើរនៃតម្រូវការសកល និងទំនុកចិត្តវិនិយោគ ស្របពេលដែលវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ មានភាពស្រាកស្រាន្ត និងអាចគ្រប់គ្រងបាន ។ ទន្ទឹមនេះ, **ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣** នឹងបន្តចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញ និងការបង្កើនតម្លៃបន្ថែមទៀតដល់អនុវិស័យជំរុញកំណើនដែលមានស្រាប់ ក៏ដូចជាលើកកម្ពស់អនុវិស័យសក្តានុពល ដែលជាចន្ទល់កំណើនថ្មី រួមមាន អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ និងអនុវិស័យគមនាគមន៍ ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍវិស័យសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ។ ស្របជាមួយគ្នានេះដែរ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានគិតគូរក្នុងការបង្កើនកញ្ចប់អន្តរាគមន៍ ជាពិសេសផ្នែកសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីជួយកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីការកើនឡើងអតិផរណា និងការបង្កើនការវិនិយោគក្នុងស្រុកក្នុងគោលបំណងលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើតការងារជូនប្រជាជនផងដែរ ។ ជារួម, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានសក្តានុពលខ្ពស់ ក្នុងការសម្រេចបាននូវកំណើនរឹងមាំប្រកបដោយចីរភាព ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ ដោយសារការកែសម្រួលឡើងវិញជាយុទ្ធសាស្ត្រនូវខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងតម្លៃតំបន់ និងសកល តាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម (Reshoring and Relocation) សំដៅធានានិរន្តរភាពនៃខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម ដែលបាននិងកំពុងផ្តល់នូវឱកាសសម្រាប់តំបន់អាស៊ាន រួមទាំង កម្ពុជា ក្នុងការទទួលបានវិនិយោគបន្ថែម ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនផងដែរ ។ បន្ថែមលើនេះ, ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តនូវច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏នឹងជួយធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសវិនិយោគ និងជំរុញដល់ការទាក់ទាញវិនិយោគបន្ថែម ជាពិសេស សម្រាប់ឧស្សាហកម្មដែលបម្រើដល់ការនាំចេញ ។ ផ្អែកលើសម្មតិកម្មខាងលើ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ២០២៣ ត្រូវបានព្យាករដូចខាងក្រោម ÷

១៥. ***វិស័យកសិកម្ម*** ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ០,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ១,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារកំណើនរឹងមាំនៃអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ និងអនុវិស័យដំណាំ ស្របពេលដែលអនុវិស័យនេសាទរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការដាក់ចេញនូវ **គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០២១-២០៣០** នឹងជួយជំរុញកំណើនជារួម តាមរយៈការធ្វើទំនើបកម្មកសិកម្មកម្ពុជាឱ្យកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង, បរិយាប័ន្ន និងធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

១៦. អនុវិស័យដំណាំ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើន ១,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ១,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើននៃការនាំចេញផលិតផលកសិកម្ម ជាពិសេស ដំណាំរួមផ្សំ និងឧស្សាហកម្ម ដែលនឹងបន្តជំរុញដោយកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី រួមមាន “កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន”, “កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-កូរ៉េ” និង “កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ

តំបន់" ជាដើម គួបផ្សំនឹងការបង្កើនការវិនិយោគរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាពិសេស ការបន្តផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធសម្រាប់ការនាំចូលវត្ថុធាតុដើមកសិកម្ម និងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានក្នុងការជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។

១៧. អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ត្រូវបានព្យាករថានៅនឹងបន្តរក្សាបានកំណើនល្អប្រសើរ ក្នុងរង្វង់ ១,០% ដូចគ្នា សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ និង ២០២៣ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើនផលិតកម្មចិញ្ចឹមសត្វ ជាពិសេស ផលិតកម្មជ្រូក ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការបន្តកើនឡើងនៃតម្រូវការក្នុងស្រុក គួបផ្សំនឹងវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងការអនុវត្តគម្រោងរបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ។

១៨. អនុវិស័យនេសាទ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាធ្លាក់ចុះ ក្នុងអត្រា -០,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ដោយសារបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធក្នុងទីផ្សារផ្គត់ផ្គង់ត្រី ដែលបានធ្វើឱ្យកសិដ្ឋានចិញ្ចឹមត្រីកាត់បន្ថយផលិតកម្ម និងខ្លះទៀតសម្រេចចិត្តបោះបង់ចោលការចិញ្ចឹមទាំងស្រុង ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, អនុវិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញ ក្នុងអត្រា ០,៦% ក្រោមការរំពឹងទុកនូវការកើនឡើងសន្សឹមៗនៃផលចាប់ទឹកសាប និងផលិតកម្មវារីវប្បកម្ម ដោយសារ ការអនុវត្តវិធានការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ, ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញប្បទាន, ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងការប្រើប្រាស់ពូជត្រីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងគុណភាព ។

១៩. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, វិស័យកសិកម្មជារួម នៅបន្តជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមជារចនាសម្ព័ន្ធ រួមមានកំណើនទាបនៃផលិតភាពដី និងផលិតភាពពលកម្ម, ថ្លៃដើមផលិតកម្មខ្ពស់, ភាពមានកម្រិតនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ, ភាពទន់ខ្សោយនៃការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម និងពិពិធកម្មកសិកម្ម, និងកង្វះការវិនិយោគលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្មឱ្យអស់ពីសក្តានុពលដើម្បីទាញយកតម្លៃបន្ថែម ។ ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ និងជំរុញវិស័យកសិកម្មឱ្យមានកំណើនកាន់តែល្អប្រសើរ សំដៅគាំទ្រសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់សន្តិសុខស្បៀង, រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងបន្តអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយ ដូចជា៖ ១). ការវិនិយោគលើផលិតកម្មពូជសុទ្ធដែលមានគុណភាពល្អ, ២). ការវិនិយោគលើប្រព័ន្ធស្រោចស្រពខ្នាតតូច និងមធ្យម ក្នុងតំបន់ដែលមានសក្តានុពលស្រូវក្រអូប និងដំណាំឧស្សាហកម្មផ្សេងទៀត, ៣). ការលើកកម្ពស់ការកែច្នៃធាតុចូលកសិកម្ម ដូចជា ចំណីសត្វ ជីគីមី និងថ្នាំកសិកម្មក្នុងស្រុក, ៤). ការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ជាពិសេស ផ្សារបោះដុំកសិផល, មន្ទីរពិសោធន៍, បន្ទប់ត្រជាក់សម្រាប់ស្តុកទុកកសិផល ជាដើម, ៥). ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្មដែលស្របនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, ៦). ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគុណភាព (Quality Infrastructure System) ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការស្តង់ដារសម្រាប់ការនាំចេញ, ៧). ការជំរុញការបង្កើតឧទ្យានកសិ-ឧស្សាហកម្ម (Agro-Industrial Park), ៨). ការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍, ៩). ការជំរុញការអនុវត្តកិច្ចសន្យាកសិកម្ម (Contract Farming) ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ, ១០). ការតភ្ជាប់កសិករ និងសហគមន៍កសិកម្មទៅកាន់ទីផ្សារ, ១១). ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់លើការត្រួតពិនិត្យគុណភាពធាតុចូលកសិកម្ម, និង ១២). ការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ។

២០. ***វិស័យឧស្សាហកម្ម*** ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើង ក្នុងអត្រា ៩,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៩,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដែលកំពុងត្រឡប់មកនិន្នាការកំណើនមុនពេលវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ការវិលត្រឡប់ទៅរកវិថីកំណើននេះ គាំទ្រដោយការរំពឹងទុកការបន្តភាពល្អប្រសើរនៃតម្រូវការខាងក្រៅ ដែលនឹងបន្តជំរុញកំណើននៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ។ យ៉ាងណាមិញ, អនុវិស័យសំណង់ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងក្នុងល្បឿនយឺត ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តងើបឡើងវិញសន្សឹមៗនៃលំហូរទុនវិនិយោគ ។

២១. អនុវិស័យកាត់ដេរ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើនរឹងមាំ ក្នុងអត្រា ១០,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៨,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ គាំទ្រដោយស្ថិរភាពនៃកត្តាក្នុងស្រុក ដែលសម្រេចបានតាមរយៈអត្រាចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ខ្ពស់របស់កម្មករ-និយោជិត, ភាពល្អប្រសើរនៃកត្តាខាងក្រៅ ជាពិសេស ការរំពឹងទុកនូវការបន្តកើនឡើងតម្រូវការពីទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប និងការបន្តទទួលបានការបង្វែរការបញ្ជាទិញពីប្រទេសក្នុងតំបន់ ជាពិសេស ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ។ ដោយឡែក, អនុវិស័យកាត់ដេរក៏បន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាមួយចំនួន រួមមានជាអាទិ៍ ការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែងពីប្រទេសជិតខាង, ការបាត់បង់នូវការបង្វែរការបញ្ជាទិញ, ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធ និងភាពមានកម្រិតនៃការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក្នុងផលិតកម្មជាដើម ។ ជាការឆ្លើយតប, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរ ផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧** ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសវិនិយោគ ក៏ដូចជាលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងអនុវិស័យនេះ ។

២២. អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើនល្អប្រសើរក្នុងរង្វង់ ១២,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ១៣,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ។ កំណើនរឹងមាំនេះ គាំទ្រដោយការរំពឹងទុកភាពល្អប្រសើរនៃតម្រូវការខាងក្រៅ ជាពិសេសទីផ្សារសហរដ្ឋអាមេរិក ស្របជាមួយនឹងការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី រួមមាន **កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតំបន់, កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន, និងកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-កូរ៉េ,** ព្រមទាំងការអនុវត្ត **ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, បញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធមួយចំនួន បាននិងកំពុងរាំងស្ទះដល់ការរីកចម្រើននៃអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ រួមមាន បញ្ហាកង្វះវត្ថុធាតុដើមក្នុងស្រុក, កង្វះកម្លាំងពលកម្មជំនាញបច្ចេកទេស, ថ្លៃអគ្គិសនីខ្ពស់, កង្វះប្រភេទអាជីវកម្មធុនតូច និងមធ្យម (Missing Middle), និងភាពមានកម្រិតក្នុងការតភ្ជាប់ទៅនឹងខ្សែច្រវាក់តម្លៃក្នុងតំបន់ ។ ក្នុងន័យជំរុញអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរឱ្យដល់សក្តានុពល និងក្លាយជាវិស័យចន្ទល់កំណើនថ្មី, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវវិធានការមុតស្រួច ដែលបានដាក់ចេញតាមរយៈយន្តការគណៈកម្មាធិការសកម្មភាពគោលនយោបាយលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ដើម្បីសម្របសម្រួល និងដោះស្រាយ បញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធ និងបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលមានចរិតអន្តរស្ថាប័ន សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតកម្មក្នុងស្រុក ។ ជាមួយគ្នានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងរៀបចំ និងពន្លឿនការដាក់ចេញ **ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល ២០២០-២០៤០** សំដៅធានាឱ្យបាននូវការផ្គត់ផ្គង់

ថាមពលគ្រប់គ្រាន់ ឆ្លើយតបនឹងការកើនឡើងនៃតម្រូវការប្រើប្រាស់, និងបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង តាមរយៈការកាត់បន្ថយថ្លៃដើម និងការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពថាមពល ដោយការកាត់បន្ថយកំហាតថាមពល ។

២៣. អនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តងើបឡើងវិញក្នុងល្បឿនយឺត ក្នុងអត្រា ៣,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៧,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញយឺតនៃវំហូរវិនិយោគទុនពីបរទេស សម្រាប់សំណង់បម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ និងពាណិជ្ជកម្ម ខណៈសំណង់លំនៅឋានថ្លៃទាប និងមធ្យម រំពឹងថានៅបន្តរក្សាកំណើនល្អប្រសើរ ដោយសារការកើនឡើងនៃតម្រូវការជាក់ស្តែងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការរៀបចំគ្រួសារស្របគ្នាទៅនឹងនិន្នាការនៃការកើនឡើងការវិនិយោគក្នុងស្រុក ។ យ៉ាងណាមិញ, ការបន្តកើនឡើងខ្ពស់នៃឥណទានផ្តល់ទៅវិស័យសំណង់ក្នុងស្រុក គឺជាហានិភ័យមួយសម្រាប់អនុវិស័យនេះ និងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុទាំងមូលផងដែរ ។ ក្នុងន័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដានដោយយកចិត្តទុកដាក់លើការវិវត្តនៃអនុវិស័យនេះ ដើម្បីដាក់ចេញគោលនយោបាយអន្តរាគមន៍បានទាន់ពេលវេលា សំដៅបញ្ចៀសហានិភ័យដែលអាចកើតមានឡើង ។

២៤. ***វិស័យសេវាកម្ម*** ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញជាសន្សឹមៗ ក្នុងអត្រា ៤,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៦,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការងើបឡើងវិញនៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន និងការបន្តនិន្នាការកើនឡើងនៃអនុវិស័យគាំទ្រផ្សេងទៀត រួមមាន អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ, អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ និងអនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ។

២៥. អនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញ ក្នុងអត្រា ១៦,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ២៣,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ បន្ទាប់ពីបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកពីរឆ្នាំជាប់គ្នា ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញនៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ប៉ុន្តែក្នុងល្បឿនយឺត ខណៈចំនួនភ្ញៀវទេសចរជាតិ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញលឿនជាង ដោយសារការបង្កើតបាននូវភាពសុំាសហគមន៍ ដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដំណើរការឡើងវិញ និងត្រឡប់ទៅរកនិន្នាការធម្មតាក្នុងគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, វិស័យទេសចរណ៍ ជាវិស័យងាយរងគ្រោះ និងប្រឈមហានិភ័យខ្ពស់ ។ ទន្ទឹមនឹងការកើនឡើងនូវការប្រកួតប្រជែង ក្នុងតំបន់, វិស័យនេះក៏ប្រឈមនឹងបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធមួយចំនួន រួមមាន ភាពមានកម្រិតនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, សមត្ថភាពស្ថាប័ន និងការធ្វើពិពិធកម្មគោលដៅ, ផលិតផល និងសេវាទេសចរណ៍ ព្រមទាំងការបាត់បង់តម្លៃបន្ថែមសេដ្ឋកិច្ច ដោយសារភាពមានកម្រិតនៃឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មគាំទ្រ ។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការជំរុញទេសចរណ៍ជាតិ តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្ត **វិធានការគោលនយោបាយជំរុញចលនាទេសចរណ៍ផ្ទៃក្នុង ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣** និង ជាពិសេស **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ ស្តីពីការបើកទទួលទេសចរណ៍វ៉ាក់សាំង** ដើម្បីបង្កើនការស្តារទំនុកចិត្តសម្រាប់ទេសចរ, បន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់នានា, បង្កើតប្រភេទតម្រូវការថ្មីៗ, កសាងសមត្ថភាព ដើម្បីគាំទ្រតម្រូវការនាពេលអនាគត និងជំរុញការធ្វើបរិវត្តកម្ម (Transformation) ក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ។

២៦. អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តសម្រេចបានកំណើន ៤,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៦,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗនៃអនុវិស័យដែលជាប្រភពចំណូលរបស់ប្រជាជន ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, អនុវិស័យនេះប្រឈមនឹងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ រួមមាន ការវិវត្តនៃវីរុសបំប្លែងខ្លួនថ្មី និងការបន្តកើនឡើងថ្លៃ ដែលអាចបន្តដាក់សម្ពាធដល់អាជីវកម្មក្នុងស្រុក និងប៉ះពាល់ដល់សកម្មភាពប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ។ ទន្ទឹមនេះ, អាជីវកម្មបែបប្រពៃណី (Brick-And-Mortar) ក្នុងអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ក៏បាននិងកំពុងប្រឈមបញ្ហាក្នុងការសម្របខ្លួនជាមួយនឹងការកើនឡើងនូវការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ក្នុងបរិបទនៃបរិវត្តកម្មឌីជីថលសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច (Digital Transformation) ។ ជាការឆ្លើយតប រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តយកចិត្តទុកដាក់ជំរុញការអនុវត្តយន្តការ និងគំនិតផ្តួចផ្តើមនានា រួមមាន **មូលនិធិអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រិនភាព, មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះធុរកិច្ចថ្មីតេជោ, ធនាគារសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម កម្ពុជា** និង **សាជីវកម្មធានាឥណទានកម្ពុជា** ក្នុងគោលបំណងផ្តល់ការគាំទ្រ ទាំងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងមិនមែនហិរញ្ញវត្ថុ ដល់អាជីវកម្មដែលជួបប្រទះបញ្ហា សំដៅជំរុញឌីជីថលូបនីយកម្ម (Digitalization) ជាពិសេសសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ។

២៧. អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាកំណើនទាប ក្នុងអត្រា ២,៥% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៥,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញយឺតនៃសកម្មភាពទិញ-លក់ និងជួលអចលនទ្រព្យថ្លៃខ្ពស់ រួមមាន ខុនដូ និងអាផាតមិន ស្របពេលដែលការវិនិយោគ និងតម្រូវការក្នុងស្រុកលើអចលនទ្រព្យផ្នែកលំនៅឋានថ្លៃទាប និងមធ្យម រំពឹងថានៅបន្តរក្សាកំណើនល្អ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, អនុវិស័យនេះនៅតែប្រឈមនឹងហានិភ័យខ្ពស់ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យសំណង់ ដោយហេតុថាអនុវិស័យអចលនទ្រព្យមានទំនាក់ទំនងខ្ពស់ជាមួយនឹងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុក្នុងនិងក្រៅប្រព័ន្ធធនាគារ (កម្ចីផ្តល់ដោយក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍) ។ ក្នុងន័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដានយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់លើការវិវត្តនៃអនុវិស័យនេះ ជាមួយនឹងការដាក់ចេញនូវវិធានការអន្តរាគមន៍ផ្សេងៗ សំដៅបញ្ចៀសហានិភ័យ ដែលអាចកើតមានឡើងជាយថាហេតុ ។

២៨. អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តនិន្នាការកើនឡើងក្នុងអត្រា ៦,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និង ៧,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារការបន្តងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗនៃសកម្មភាពដឹកជញ្ជូន ខណៈការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថលមានការកើនឡើង ស្របទៅនឹងនិន្នាការនៃការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរស់នៅរបស់ប្រជាជន និងសកម្មភាពអាជីវកម្មក្នុងគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ក៏បន្តជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន ភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីក ខណៈ ថ្លៃសេវាអ៊ីនធឺណិតនៅមានកម្រិតខ្ពស់ ធៀបនឹងប្រទេសក្នុងតំបន់ ។ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញការរៀបចំតំបន់ត្រួតពិនិត្យរួមគ្នានៅតាមច្រកទ្វារព្រំដែន ដើម្បីសម្រួលចរាចរណ៍ទំនិញ និងមនុស្ស, ជំរុញការងារអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធផ្លាស់ប្តូរទិន្នន័យកំពង់ផែ និងបង្កើនល្បឿននីតិវិធី ដើម្បីកាត់បន្ថយឯកសារ និងចំណាយដឹកជញ្ជូន, បន្តពង្រីកសមត្ថភាពផ្ទុកកុងតឺន័រនៅទីលានចំណតផែ, បន្តពង្រីក និងធ្វើទំនើបកម្មកំពង់ផែស្វយ័តក្រុងព្រះសីហនុ ដើម្បីលុបបំបាត់ឧបសគ្គជម្រៅទឹកដល់ការចតនាវា, និងជាពិសេស ជំរុញការអនុវត្តនូវ **ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥** ដោយបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងលើកកម្ពស់ការចាប់យកឌីជីថលនៅកម្ពុជា ។

តារាងទី ១÷ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចតាមវិស័យ

កំណើន (%)	២០២១	២០២២ ប៉ាន់.	២០២៣ ព្យា.
កំណើន ផសស	**៣,០%**	**៥,៤%**	**៦,៦%**
វិស័យកសិកម្ម	**១,១%**	**០,៧%**	**១,១%**
ដំណាំ	២,៦%	១,៤%	១,៦%
នេសាទ	-២,៤%	-០,៥%	០,៦%
ការចិញ្ចឹមសត្វ	២,២%	១,០%	១,០%
ព្រៃឈើ	-០,៨%	-១,៥%	-១,៤%
វិស័យឧស្សាហកម្ម	**៨,៦%**	**៩,០%**	**៩,២%**
កាត់ដេរ	១០,៨%	១០,៨%	៨,១%
សំណង់	១,១%	៣,០%	៧,២%
កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ	១៣,៩%	១២,២%	១៣,៣%
វិស័យសេវាកម្ម	**-១,៩%**	**៤,៣%**	**៦,៦%**
សណ្ឋាគារនិងភោជនីយដ្ឋាន	-៣៩,៥%	១៦,៥%	២៣,៤%
លក់ដុំ-រាយ	១,៦%	៤,៣%	៦,៧%
អចលនទ្រព្យ	០,៥%	២,៥%	៥,២%
ដឹកជញ្ជូននិងគមនាគមន៍	២,៨%	៦,១%	៧,១%

ប្រភព÷ វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ (២០២១) និងការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២

២៩. ជាមួយគ្នានេះ ក្នុងឆ្នាំ ២០២២, អតិផរណាត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងអាចកើនឡើង ក្នុងរង្វង់ ៥,០% ដោយសារការកើនឡើងខ្ពស់នៃថ្លៃប្រេងអន្តរជាតិ និងថ្លៃទំនិញផ្សេងៗទៀត បណ្ដាលមកពីសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ។ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងឆ្នាំ ២០២៣, អតិផរណាត្រូវបានរំពឹងថានឹងថមថយមកវិញ ក្នុងរង្វង់ ២,៥% ដោយសារការរំពឹងទុកការវិលត្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាពវិញនៃថ្លៃប្រេង និងទំនិញផ្សេងៗទៀត ក៏ដូចជាសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ។ អត្រាប្តូរប្រាក់រំពឹងថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ប្រមាណ **៤ ០៦៥ រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក** ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយសារអន្តរាគមន៍របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក្នុងការរក្សាស្ថិរភាពថ្លៃ និងទំនុកចិត្តពីសាធារណជនលើការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ។

៣០. និទនភាពគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងរួមតូចមកវិញ ក្នុងទំហំប្រមាណ ២៦,៨% នៃ ផសស ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ធៀបនឹង ៤៥,៤% នៃ ផសស ឆ្នាំ ២០២១ ក្រោមការរំពឹងទុកការត្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាពនៃសមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម ខណៈដែលចំណូលពីភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ និងប្រាក់បញ្ញើពីក្រៅប្រទេស (remittance) ក៏ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញសន្សឹមៗ ស្របតាមភាពស្រាកស្រាន្តនៃស្ថានភាព

នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ជាបណ្ដើរៗ ។ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣, ឱនភាពគណនីចរន្តរំពឹងថានឹងបន្ថយមកតូច ក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ១៤,១% នៃ ផសស ដោយសារការរំពឹងទុកការបន្តកើនឡើងនៃការនាំចេញ និងការបន្តនិន្នាការងើបឡើងនៃចំណូលពីភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិហ្វរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២២ និងឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងក្នុងរង្វង់ ១២,០% នៃ ផសស និង ១១,៦% នៃ ផសស រៀងគ្នា ដោយសារការបន្តកើនឡើងនូវទំនុកចិត្តវិនិយោគ ជាមួយនឹងបរិយាកាសកាន់តែអំណោយផលរបស់កម្ពុជា ក្នុងបរិការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរកាន់តែលឿននូវខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម និងផ្គត់ផ្គង់ តំបន់ និងសកល ស្របពេលដែលវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ មានភាពស្រាកស្រាន្ត ។ ជាលទ្ធផល, **ទុនបម្រុងអន្តរជាតិសរុប** ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តកើនឡើងដល់ ២១ ២៧១ និង ២២ ១៥៥ លានដុល្លារអាមេរិក ដែលធានាការនាំចូលបានប្រមាណ ៧,៧ និង ៧,៦ ខែ ក្នុងឆ្នាំ ២០២២ និងឆ្នាំ ២០២៣ រៀងគ្នា ។

តារាងទី ២៖ តារាងប៉ាន់ស្មានទំហំពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

សូចនាករ	២០២១	២០២២ ប៉ាន់.	២០២៣ ព្យា.
ការនាំចេញ (លានដុល្លារអាមេរិក)	១៩ ៤៦៩	២៣ ៤១៨	២៧ ៣៤៩
ការនាំចូល (លានដុល្លារអាមេរិក)	៣០ ៧២៦	៣០ ៩៤០	៣២ ៥៤៦
ឱនភាពគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាមេរិក)	១២ ៣៣៩	៧ ៩២៩	៤ ៥៥៦
វិហ្វរទុនវិនិយោគបរទេស (លានដុល្លារអាមេរិក)	៣ ៤៨៦	៣ ៥៥៧	៣ ៧៤៥
ការនាំចេញ (ភាគរយនៃ ផសស)	៧១,៧%	៧៩,១%	៨៤,៧%
ការនាំចូល (ភាគរយនៃ ផសស)	១១៣,១%	១០៤,៧%	១០០,៨%
ឱនភាពសមតុល្យពាណិជ្ជកម្មសរុប (ភាគរយនៃ ផសស)	៤១,៤%	២៥,៦%	១៦,១%
ឱនភាពគណនីចរន្ត (ភាគរយនៃ ផសស)	៤៥,៤%	២៦,៨%	១៤,១%
វិហ្វរទុនវិនិយោគបរទេស (ភាគរយនៃ ផសស)	១២,៨%	១២,០%	១១,៦%

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (២០២១) និងការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២២

៣១. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបាននិងកំពុងហ៊ុមព័ទ្ធដោយហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជា ដែលជាកត្តាខាងក្រៅមួយចំនួន រួមមាន៖

១). ភាពតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយ ជាពិសេសការអូសបន្លាយនៃសង្គ្រាមរវាងរុស្ស៊ី និងអ៊ុយក្រែន ដែលអាចមានលទ្ធភាពបង្កឱ្យមានវិបត្តិខ្វះស្បៀង និងថាមពល,

២). ការថមថយសេដ្ឋកិច្ចចិន,

៣). ការរឹតបន្តឹងលឿនជាងការរំពឹងទុកនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍,

៤). ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃការបំប្លែងខ្លួនប្រភេទថ្មីនៃជំងឺកូវីដ-១៩,

៥). ការរអាក់រអួលកាន់តែខ្លាំងនៃខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់សកល,

៦). ការកើតមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុក្រោយពេលវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានបញ្ចប់, និង

៧). ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។

៣២. ទន្ទឹមនឹងការកើនឡើងនៃហានិភ័យខាងក្រៅ កម្ពុជានៅតែបន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធខាងក្នុងមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចមានល្បឿនយឺត និងភាពប្រកួតប្រជែងមានកម្រិត,រួមមាន÷

១). ថ្លៃដើមធ្វើធុរកិច្ចនៅមានកម្រិតខ្ពស់,

២). ភាពមានកម្រិតនៃកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងបរិយាកាសធុរកិច្ច,

៣). បរិមាណ និងគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្មជំនាញ មិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ,

៤). ភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម, និង

៥). ភាពមានកម្រិតនៃចំណេះដឹង និងជំនាញក្នុងការចាប់យកបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ។

៣៣. ក្នុងបរិបទនេះ, ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងនិន្នាការថ្មីៗ ក៏ដូចជាគ្រប់គ្រងហានិភ័យដែលអាចកើតមាន, រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវវិធានការអន្តរាគមន៍សមស្រប និងទាន់ពេលវេលា តាមរយៈការដាក់ចេញដោយប្រទាក់ក្រឡានូវគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ,គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងគោលនយោបាយជារចនាសម្ព័ន្ធ ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវការរក្សាលំនឹង និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ចំពោះមុខ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញ និងបន្តជំរុញការអនុវត្ត **ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣** ក្នុងគោលបំណងស្តារ និងពង្រឹងសក្តានុពលនៃចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យរស់រវើក និងត្រឡប់ទៅកំណើនសក្តានុពល ប្រកបដោយចីរភាព និងបរិយាប័ន្ន, ចាប់យកឱ្យបាននូវកាលានុវត្តភាពថ្មីៗដែលកំពុងលេចឡើង ស្របនឹងនិន្នាការតំបន់ និងសកល និងកសាងភាពធន់នៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ។ **ជាមួយគ្នានេះ ជាទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយ, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នឹងបន្តជំរុញការកែទម្រង់ជារចនាសម្ព័ន្ធ និងជាប្រព័ន្ធ ព្រមទាំងជំរុញពង្រឹងការកសាងភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ឱ្យកាន់តែរឹងមាំ និងមានភាពឆ្លើយតបខ្ពស់ ដោយផ្តោតលើអាទិភាពចំនួន ៤ រួមមាន÷**

- **បន្តពង្រឹងរដ្ឋបាលសាធារណៈ** តាមរយៈការបន្តកែទម្រង់ស្ថាប័នរដ្ឋឱ្យខាងតែបាន ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងសមត្ថភាព និងភាពជាអ្នកដឹកនាំ និងប្រសិទ្ធភាពនៃស្ថាប័នរដ្ឋ, ការសម្រិតសម្រាំងមន្ត្រីមានសមត្ថភាពខ្ពស់ និងគុណវុឌ្ឍិល្អ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ការទទួលខុសត្រូវ និងភាពម្ចាស់ការរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន ដើម្បីឈានទៅសម្រេចបាននូវរដ្ឋបាលសាធារណៈស្អាតស្អំ ឆ្លាតវៃ និងមានសមត្ថភាពខ្លាំងពូកែ ។
- **បន្តជំរុញការកសាងភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ច** តាមរយៈការពន្លឿនការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង ដោយផ្តោតលើការចាប់យកដៃគូពាណិជ្ជកម្មក្នុងក្របខណ្ឌទ្វេភាគី និងពហុភាគី, ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសវិនិយោគ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការជំរុញឌីជីថលូបនីយកម្មសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ទាំងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន, ជាពិសេស ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, ឡូជីស្ទីក, ថាមពល, បៃតង និងឌីជីថល ប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់ ។

- **ពន្លឿនការកសាងភាពធន់នៃសង្គម** តាមរយៈការបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ទាំងគុណភាព និងវិសាលភាព ដើម្បីត្រៀមខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹងវិបត្តិ ឬហានិភ័យនានា ដែលអាចកើតឡើងជាយថាហេតុនាពេលអនាគត ព្រមទាំងការបន្តអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងគុណភាពនៃវិស័យអប់រំ និងជំនាញបច្ចេកទេស ។
- **ជំរុញការកសាងភាពធន់នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ** តាមរយៈការបន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុ និងសមត្ថភាពរបស់ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុឱ្យកាន់តែមានពិពិធភាព រឹងមាំធន់នឹងវិបត្តិ និងប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន សំដៅគាំទ្រសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងមូល និងការសម្របខ្លួន និងការឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលនៃសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុក្នុងតំបន់ និងសកល និង តាមរយៈការបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយផ្តោតលើការធ្វើទំនើបកម្ម និងវិចារណកម្មប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងចំណាយថវិកា និងគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងចីរភាព ព្រមទាំងការបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យ និងប្រព័ន្ធឆ្លើយតបនឹងវិបត្តិរបស់ធនាគារ ជាដើម ។

៤. ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

៣៤. ដើម្បីធានាការសម្រេចបាននូវទស្សនវិស័យម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលមធ្យម ស្របតាមទិសដៅគោលនយោបាយអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលបានដាក់ចេញក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤ និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣**, ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣ កំណត់យកអាទិភាពសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម÷

- បន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ,
- បន្តធានាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងរយៈពេលមធ្យមប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន,
- បន្តស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យត្រឡប់ទៅរកកំណើនសក្តានុពល តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្តក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣,
- ជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គម និងកសាងភាពធន់នៃសង្គមកម្ពុជា ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រោះអាសន្ន ដែលអាចកើតមានជាយថាហេតុ,
- ជំរុញការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដោយការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសគ្រប់កម្រិត ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ពលករជំនាញ ប្រកបដោយផលិតភាពខ្ពស់ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ,

- គិតគូរដំឡើងប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងកម្រិតសមស្រប ដោយផ្អែកលើសមិទ្ធកម្ម ឬគុណាធិបតេយ្យ ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ ព្រមទាំងពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និងគុណភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ,
- បន្តជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងកម្មវិធីកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធ,
- ជំរុញការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងការអភិវឌ្ឍបៃតង សំដៅជំរុញការតភ្ជាប់ក្នុងសេដ្ឋកិច្ច, គាំទ្រការធ្វើបរិវត្តកម្មឌីជីថល និងអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព, និង
- បន្តគាំទ្រការអភិវឌ្ឍនៃសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្ត ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ការដាក់ចេញវិធានការលើកទឹកចិត្តជាក់លាក់ និងការកែលម្អបរិយាកាសធុរកិច្ច ។

៣៥. ផ្អែកលើមូលដ្ឋានក្របខណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងការវិវត្តជាក់ស្តែងនៃស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, រាជរដ្ឋាភិបាលដាក់ចេញនូវ **"គោលនយោបាយវិត្តរកម្មថវិកាចំគោលដៅ ដោយឈរលើគោលការណ៍ប្រសិទ្ធភាពថវិកា"** នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដែលជាឆ្នាំចុងអាណត្តិ សំដៅសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ និងរបៀបវារៈគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា ព្រមទាំងគាំទ្រដល់ការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ស្របតាមទិសដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលបានដាក់ចេញនៅក្នុង **ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣** ។ ជាមួយគ្នានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តដាក់ចេញនូវកញ្ចប់ថវិកាអន្តរាគមន៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ ដែលនៅបន្តអូសបន្លាយពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩, លើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គម, បង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ, ជំរុញការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ, ពន្លឿនការចាប់យកឌីជីថលនៅកម្ពុជា ព្រមទាំងជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង ។

៣៦. ចំណូលក្នុងស្រុក ឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងវិញ ដោយផ្អែកសំខាន់ទៅលើការបន្តកំណើនវិជ្ជមាននៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាពិសេស ការអនុវត្តគោលនយោបាយគាំទ្រនានា របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលនឹងជួយជំរុញបន្ថែមទៀតនូវសកម្មភាពធុរកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុកឱ្យកាន់តែមានភាពរស់រវើកឡើងវិញ ខណៈវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ កាន់តែមានភាពស្រាកស្រាន្ត ។ ក្នុងនោះ, ចំណូលសារពើពន្ធ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តមានកំណើនល្អ ស្របតាមការបន្តរីកធំនៃមូលដ្ឋានពន្ធ តាមរយៈការធ្វើទំនើបភាវូបនីយកម្មរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ និងការលើកកម្ពស់វប្បធម៌អនុលោមភាពអ្នកជាប់ពន្ធ ព្រមទាំងភាពល្អប្រសើរនៃសកម្មភាពប្រើប្រាស់, ផលិតកម្មក្នុងស្រុក និងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ។ ដោយឡែក, ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តងើបឡើងវិញ ស្របតាមស្ថានភាពនៃវិស័យទេសចរណ៍ ខណៈរាជរដ្ឋាភិបាលបន្តពង្រឹងការកៀរគរចំណូលពីប្រភពដែលនៅមានសក្តានុពលនានា ។

៣៧. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការប្រមូលចំណូល អាចជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន÷ (១). ភាពមិនប្រាកដប្រជា កើតចេញពីការវិវត្តកាន់តែតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយសកល ដែលអាចនាំមកនូវផលប៉ះទង្គិចដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យចំណូលប្រឈមនឹងកំណើនយឺត ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, (២). មូលដ្ឋានយកពន្ធ និងអនុលោមភាពអ្នកបង់ពន្ធនៅមានកម្រិត, និង (៣). ភាពមានកម្រិតនៃប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ដោយសារកង្វះខាតនៃបទប្បញ្ញត្តិគោល និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តគាំទ្រ, បញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ជាដើម ។

៣៨. ក្របខណ្ឌចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ក្នុងបរិបទនៃការស្តារ និងការរៀបចំមូលដ្ឋានសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ បន្ទាប់ពីបានទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងស្របពេលដែលឆ្នាំ ២០២៣ គឺជាឆ្នាំចុងអាណត្តិ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាពកាន់តែខ្ពស់ចំពោះចំណាយលើផ្នែកសង្គម ។ ជាមួយគ្នានេះ, ជាទិសដៅគោលនយោបាយ ចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣ នឹងផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើ÷

(១). ការបន្តគាំពារ និងលើកកម្ពស់ ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដោយយក **មនុស្សជាអាទិភាពទី ១** ព្រមទាំងរៀបចំមូលដ្ឋានសង្គមកម្ពុជាឱ្យកាន់តែមានភាពធន់រឹងមាំ តាមរយៈការពន្លឿនការកែទម្រង់ក្នុងវិស័យអប់រំ, ការលើកកម្ពស់ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងការពង្រឹងគុណភាព និងការពង្រីកវិសាលភាពនៃវិស័យសុខាភិបាល និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម;

(២). ការបន្តស្តារ និងពង្រឹងមូលដ្ឋានអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចឱ្យកាន់តែរឹងមាំ បន្ទាប់ពីវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩, ជាពិសេស ជំរុញវិស័យដែលជាចន្ទល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ស្របតាមការចង្អុលបង្ហាញនៅក្នុង **ក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការរស់នៅជាមួយកូវីដ-១៩ តាមគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មី សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣**; និង

(៣). សម្រេចឱ្យបាននូវរាល់គោលដៅអាទិភាពក្រោមរបៀបវារៈគោលនយោបាយ ដែលបានដាក់ចេញក្នុងអាណត្តិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ ឆ្នាំដោយឆ្នាំ ២០២៣ ជាឆ្នាំចុងក្រោយនៃអាណត្តិនេះ ។

៣៩. ចំណាយវិនិយោគ ដែលរួមទាំងការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានគុណភាពខ្ពស់, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឌីជីថល និងបៃតង នឹងក្លាយជាអាទិភាពមួយផ្នែកទៀត ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ និងបង្កើនការវិភាជធនធានបន្ថែម ក្នុងន័យជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង ដើម្បីផ្តល់សម្ទុះបន្ថែមដល់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍សង្គមកម្ពុជា និងចូលរួមកសាងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំនាពេលខាងមុខ ។ ចំពោះចំណាយចរន្ត, ការបង្កើនឡើងវិញនូវចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកក៏ជាអាទិភាពផងដែរ ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពមន្ត្រីរាជការ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ខណៈចំណាយក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកត្រូវបានបង្កើននៅលើមូលដ្ឋានដែលបានធ្វើវិចារណកម្មរួច និងសម្រាប់តែការអនុវត្តគោលនយោបាយអាទិភាពថ្មីៗ និងការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់ដោះស្រាយហានិភ័យនានានៃជវភាពសេដ្ឋកិច្ចតែប៉ុណ្ណោះ ។

៤០. ដើម្បីឈានទៅសម្រេចគោលបំណងនៃក្របខណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈខាងលើ, រាជរដ្ឋាភិបាលកំណត់គោលដៅសូចនាករហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២៣ ដូចខាងក្រោម÷

- ចំណូលក្នុងស្រុកសរុបត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ២១,៨៩%នៃ ផសស ក្នុងនោះ÷
    - ចំណូលចរន្តត្រូវបានគ្រោងសម្រេចឱ្យបានក្នុងទំហំ ២១,៦៤% នៃ ផសស និងមានកំណើន ១៣,៥% ធៀបនឹងការប៉ាន់ស្មានចំណូលចរន្តក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ឬ ១៧,០% ធៀបនឹងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ២០២២ ដែលក្នុងនោះ ថ្នាក់ជាតិត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបានប្រមាណ ១៩,៦៩% នៃ ផសស និងថ្នាក់ក្រោមជាតិប្រមាណ ១,៩៥% នៃ ផសស ។
    - សម្រាប់ការប្រមូលចំណូលតាមអគ្គនាយកដ្ឋាន÷ អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ៨,៤៨% នៃ ផសស, អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ១១,០០% នៃ ផសស និង ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ២,១៦% នៃ ផសស ។
    - ចំណូលមូលធនក្នុងស្រុកត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបានប្រមាណ ០,២៥% នៃ ផសស ។
- ចំណាយសរុបថវិការដ្ឋត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ២៩,៤៣% នៃ ផសស ក្នុងនោះ ចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ជាតិមានប្រមាណ ២៧,៤៨% នៃ ផសស និង ចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ក្រោមជាតិប្រមាណ ២,៩៥% នៃ ផសស ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការឧបត្ថម្ភធនដល់ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ចំនួន ១,០០% នៃ ផសស ។
    - ចំណាយចរន្តថវិការដ្ឋត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ១៧,៦៥% នៃ ផសស ដែលក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៤៤,៤% នៃចំណាយចរន្តសរុប ត្រូវជា ៧,៨៥% នៃ ផសស និងចំណាយក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៥៥,៦% នៃចំណាយចរន្តសរុប ត្រូវជា ៩,៨១% នៃ ផសស ។
    - ចំណាយមូលធនត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ១១,៧៨% នៃ ផសស ដែលក្នុងនោះ ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៥,៨១% នៃ ផសស និង ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៤,៧០% នៃ ផសស ។

៤១. ចំណាយថ្នាក់ជាតិ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងចំណាយចរន្ត និងចំណាយមូលធនសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានគ្រោងវិភាជទៅតាមវិស័យ ដូចខាងក្រោម÷

- **ចំណាយវិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ១,៧៥% នៃ ផសស សំដៅបន្តគាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និងទំនាក់ទំនងការទូត ពិសេសការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រការទូតសេដ្ឋកិច្ច ឆ្នាំ ២០២១-២០២៣, ការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពី

វិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងការធានាភាពជោគជ័យនៃកិច្ចដំណើរការការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រនីតិកាលទី ៧ ឆ្នាំ ២០២៣ ។

- **ចំណាយវិស័យការពារជាតិ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៣,៩១% នៃ ផសស សំដៅគាំទ្រការកែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, ការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាព និងការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងបុព្វហេតុធានាកិច្ចការពារជាតិ និងរក្សាសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយ ។
- **ចំណាយវិស័យសង្គមកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៨,២៥% នៃ ផសស សំដៅបន្តលើកកម្ពស់គុណភាព និងពង្រីកវិសាលភាពនៃការទទួលបានសេវាសុខាភិបាល, ពង្រឹងប្រព័ន្ធសុខភាពសាធារណៈ ដែលអាចឆ្លើយតបនឹងគ្រោះអាសន្ននាពេលអនាគត, អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការរស់នៅតាមបែបគន្លងប្រក្រតីភាពថ្មីក្នុងបរិបទនៃជំងឺកូវីដ-១៩, បន្តវិនិយោគលើគោលនយោបាយលើកកម្ពស់ការអប់រំ, ព្រមទាំង គាំទ្រដល់ការអនុវត្តក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ឆ្នាំ ២០១៦-២០២៥, គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ ឆ្នាំ ២០១៧-២០២៥, និងគោលនយោបាយអាទិភាពផ្សេងទៀត លើផ្នែកសង្គមកិច្ច សាសនា វប្បធម៌ និងបរិស្ថាន ជាពិសេសការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, និងធានាភាពជោគជ័យនៃការធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះក្នុងការរៀបចំការប្រកួតកីឡា SEA Games-ASEAN Para Games ឆ្នាំ ២០២៣ ។
- **ចំណាយវិស័យសេដ្ឋកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៧,១១% នៃ ផសស ដោយផ្តោតសំខាន់លើការគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម, ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកាត់ដេរផលិតស្បែកជើង និងកាបូបកម្ពុជា ២០២២-២០២៧, យុទ្ធសាស្ត្រពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក, គោលនយោបាយជាតិស្តីពីវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា និងនវានុវត្តន៍ ឆ្នាំ ២០២០-២០៣០, ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមឌីជីថលកម្ពុជា ២០២១-២០៣៥, គោលនយោបាយរដ្ឋាភិបាលឌីជីថលកម្ពុជា ២០២២-២០៣៥, គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម ២០២១-២០៣០, និង ការអនុវត្តផែនទីចង្អុលផ្លូវស្តីពីផែនការស្តារ និងលើកស្ទួយវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជាក្នុង និងក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ឆ្នាំ ២០២០-២០២៥, ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ខេត្តសៀមរាប ឆ្នាំ ២០២១-២០៣៥ និង ផែនការមេអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ខេត្តមណ្ឌលគិរី ២០២១-២០៣៥ ។
- **ចំណាយផ្សេងៗ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៦,៤៥% នៃ ផសស ដើម្បីធានាបាននូវលទ្ធភាពអន្តរាគមន៍ភ្លាមៗ ក្នុងការដោះស្រាយនូវបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងត្រៀមបម្រុងសម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយនានា, ការឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ការវិភាជកញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់ការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ និងកិច្ចការបន្ទាន់ចំពោះមុខរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដូចជាការត្រៀមបម្រុងសម្រាប់គ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ និងស្បៀងបម្រុង ជាដើម ។ ដោយឡែក, សម្រាប់

ការអនុវត្តជាក់ស្តែង ចំណាយថវិកាដែលបានគ្រោងក្នុងផ្នែកចំណាយផ្សេងៗនេះ នឹងត្រូវវិភាជទៅតាមវិស័យទាំង ៤ ខាងលើ ស្របតាមគោលដៅនៃមុខចំណាយនីមួយៗ ។

៤២. ដោយឈរលើមូលដ្ឋានក្របខណ្ឌចំណូល និងចំណាយខាងលើ, អតិរេកថវិកាចរន្ត សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ នឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៣,៩៩% នៃ ផសស និង ឱនភាពថវិកាសរុប ស្ថិតក្នុងរង្វង់ -៧,៥៤% នៃ ផសស (សូមពិនិត្យក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២១-២០២៥ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ ២ ភ្ជាប់មកជាមួយ) ។

៤.១ វិធានការផ្នែកចំណូល

៤៣. ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមនានាលើការប្រមូលចំណូល សំដៅទ្រទ្រង់ចលនការនៃការគាំទ្រដវភាពកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងការជំរុញការអនុវត្តនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូល ២០១៩-២០២៣** ជាពិសេស បន្តពង្រឹង និងកែលម្អគោលនយោបាយ និងការគ្រប់គ្រងចំណូល មានជាអាទិ៍ ការកសាងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយសម្រាប់ត្រៀមលក្ខណៈអនុវត្តពន្ធលើប្រាក់ចំណូលរូបវន្តបុគ្គល, ការកែលម្អគោលនយោបាយអាករពិសេស និងការសិក្សាដើម្បីរៀបចំឡើងវិញនូវប្រព័ន្ធសារពើពន្ធកម្ពុជា ដើម្បីបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធចំណូលរដ្ឋដែលអាចឆ្លើយតបបានទៅនឹងការវិវត្តនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំង ធានាការប្រមូលចំណូលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, យុត្តិធម៌ និងសមធម៌សង្គម ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិធានការគន្លឹះបន្ថែម ត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម÷

ក. វិធានការផ្នែកពន្ធដារ

៤៤. វិធានការគន្លឹះសម្រាប់អនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដើម្បីគាំទ្រសកម្មភាពនៃអាជីវកម្មក្នុងស្រុក និងរក្សាចីរភាពកំណើនចំណូល ដែលនឹងត្រូវអនុវត្តដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ រួមមាន÷

- បន្តអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តនានា និងដាក់ចេញនូវវិធានការចាំបាច់បន្ថែមទៀតដល់វិស័យដែលបន្តរងផលប៉ះពាល់ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩,
- ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលតាមវិស័យដែលនៅមានសក្តានុពល ដូចជា វិស័យសំណង់, វិស័យទូរគមនាគមន៍, វិស័យរ៉ែ, វិស័យផលិតស្រាបៀរ, ភេសជ្ជៈ និងថ្នាំជក់ ជាដើម,
- ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនទ្រព្យ ដោយធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានអចលនទ្រព្យ, ពង្រឹងអនុលោមភាពនៃការបង់ពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់, និង ពង្រឹងការបង់ពន្ធប្រថាប់ត្រា ចំពោះការលក់ ឬផ្ទេរសិទ្ធិភាគហ៊ុននៅក្នុងកិច្ចសន្យាជួលកោះ, តំបន់ឆ្នេរ និងតំបន់រមណីយដ្ឋាននានា,
- ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលពន្ធ ជាពិសេសអាករលើតម្លៃបន្ថែម លើការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឌីជីថល ឬសេវាឌីជីថល ដែលធ្វើប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក,

- បន្តកែលម្អ និងធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវមុខងារស្នូលទាំង ៣ រួមមាន E-registration, E-filling, និង E-payment ដោយប្រើប្រាស់ថ្នាលបច្ចេកវិទ្យារួម ដែលមានភាពប្រឡាក់ក្រឡា, ស្វ័យប្រវត្តិកម្មពេញលេញ និង ផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធ, និង
- ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានសហគ្រាសដែលជំពាក់បំណុលពន្ធ និងពង្រឹងយន្តការតាមដាន និងតឹងទារបំណុលពន្ធ ។

ខ. វិធានការផ្នែកគយ និងរដ្ឋាករ

៤៥. វិធានការគន្លឹះ ដែលគ្រោងនឹងដាក់ឱ្យអនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ ដោយអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា នឹងផ្តោតលើគោលដៅជាអាទិភាព ដូចខាងក្រោម ÷

- បន្តអនុវត្តវិធានការលើកទឹកចិត្តពន្ធគយ ព្រមទាំងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវវិធានការបន្ថែម ដើម្បីជំរុញសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេសសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម,
- កែលម្អគោលនយោបាយពន្ធ និងអាករ សម្រាប់វិស័យអាទិភាព និងមុខទំនិញនានាឱ្យស្របតាមតម្រូវការចាំបាច់ និងការវិវឌ្ឍនៃមុខទំនិញទាំងនោះ,
- បន្តធ្វើសាមញ្ញកម្ម និងទំនើបកម្មនីតិវិធីគយ និងកិច្ចប្រតិបត្តិការគយផ្សេងទៀត ស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ សំដៅបង្កើនគុណភាពនៃការផ្តល់សេវា និងភាពពេញចិត្តរបស់ធុរជន,
- បន្តបង្កើនចំនួនធុរជនមានអនុលោមភាពខ្ពស់ និងជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីប្រតិបត្តិករសេដ្ឋកិច្ចមានការអនុញ្ញាត (Authorized Economic Operator- AEO), និង
- ពង្រីកវិសាលភាពនៃការអនុវត្តប្រព័ន្ធបញ្ជរតែមួយជាតិ ឈានទៅដំណាក់កាលទី ៣ និងតភ្ជាប់បញ្ជរតែមួយជាតិកម្ពុជាទៅនឹងបញ្ជរតែមួយអាស៊ាន ។

គ. វិធានការផ្នែកចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ

៤៦. ដើម្បីបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងប្រមូលចំណូលពីប្រភពដែលមានសក្តានុពល, វិធានការគន្លឹះចាំបាច់ត្រូវបន្តអនុវត្ត រួមមាន÷

- ជំរុញការរៀបចំ និងដាក់ឱ្យអនុវត្ត ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ពាក់ព័ន្ធការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ,
- ជំរុញការដាក់ឱ្យអនុវត្ត និងពង្រីកវិសាលភាពប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបញ្ជីសារពើភណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ (SARMIS) នៅរដ្ឋបាល ក្រុង ស្រុក ឃុំ សង្កាត់,
- ជំរុញការអនុវត្តការប្រមូលចំណូលពីឈ្នួលដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្អែកលើទំហំក្នុងកិច្ចសន្យាស្របតាមគោលការណ៍អនុញ្ញាតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល,

- ជំរុញការបង់ចំណូលដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងធនធានរ៉ែ តាមរយៈប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក និងបង់ប្រាក់រំដោះឱ្យបានទៀងទាត់ ដោយមានការធ្វើអធិការកិច្ច ដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងពិនិត្យកែសម្រួលអត្រាសួយសារលើតម្លៃធនធានរ៉ែ និងនីតិវិធីបង់សួយសារ,
- បន្តតាមដាន និងគ្រប់គ្រងចំណូលពីការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ តាមរយៈការពិនិត្យលើកិច្ចសន្យាជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ជាមួយក្រសួងសាមី និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ, និង
- ពង្រឹងយន្តការគណៈកម្មការអន្តរក្រសួង ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឱ្យមានបំណុលថ្មី និងពង្រឹងការតឹងទារបំណុល ។

៤.២ វិធានការផ្នែកចំណាយ

៤៧. ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅរក្សាស្ថិរភាពសង្គម និងទ្រទ្រង់ការងើបឡើងវិញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពវិភាជន៍ ក៏ដូចជាប្រតិបត្តិការ និងការឆ្លើយតបទៅនឹងទិសដៅគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីកែទម្រង់នានា តាមរយៈវិធានការសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម÷

- បន្តដាក់ចេញនូវកញ្ចប់ថវិកាអន្តរាគមន៍ សំដៅធានាបាននូវលទ្ធភាពក្នុងការបន្តជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការដោះស្រាយបញ្ហាដែលនៅបន្តសេសសល់ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ និងគាំទ្រជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋងាយរងគ្រោះដែលរស់នៅក្បែរបន្ទាត់នៃភាពក្រីក្រ,
- បន្តអនុវត្តគោលការណ៍បង្កើនបៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ, បង្កើនផលិតភាពការងារ និង ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ដោយឈរលើគោលការណ៍សមធម៌, គុណាធិបតេយ្យ និងចីរភាពថវិកា,
- កំណត់គោលការណ៍ក្នុងការជ្រើសរើសមន្ត្រីក្របខណ្ឌថ្មី សម្រាប់ទាំងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលត្រូវសមាមាត្រនឹងចំនួនមន្ត្រីរាជការដែលចូលនិវត្តន៍ លើកលែងតែក្រសួងអាទិភាព,
- បន្តតម្រង់ធនធានថវិកាលើវិស័យគន្លឹះ ដែលនឹងធានាឱ្យបាននូវភាពធន់ ប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន និងចីរភាព តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពទៅលើការពង្រឹងរដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទាំងរូបវន្ត និងឌីជីថល, ការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងការពង្រឹងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម និងប្រព័ន្ធសុខាភិបាល,
- បន្តកែលម្អគុណភាព និងភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា ដោយពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ថវិកា ទៅនឹងគោលនយោបាយតាមវិស័យអាទិភាព និងបន្តពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ផែនការលទ្ធកម្មជាមួយនឹងសំណើថវិកាប្រចាំឆ្នាំ,

- បន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ សំដៅធានាបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដោយផ្តោតសំខាន់លើការវិនិយោគចំពោះវិស័យអាទិភាព ជាពិសេស វិស័យបង្កើនផលិតភាព, ជំរុញការតភ្ជាប់ និង លើកកម្ពស់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង, និង
- បន្តជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់នានា និងគោលនយោបាយអាទិភាព ដែលរួមមាន ការពង្រឹង ក). ការរៀបចំក្របខណ្ឌថវិការយៈពេលមធ្យមឆ្នាំ ២០២៣-២០២៥, ខ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកាឆ្នាំ ២០១៨-២០២៥, គ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ ២០១៩-២០២៥, ឃ). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០១៩-២០២៣, ង). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធលទ្ធកម្មសាធារណៈ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥ និង ច). ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥ ។

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៤៨. សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២៣ និងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានឹងស្ថិតក្នុងនិន្នាការសុទិដ្ឋិនិយម ដែលរំពឹងថានឹងសម្រេចបានកំណើនខ្ពស់ ដោយសារ **(១). កត្តាខាងក្រៅ** ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីតម្រូវការខាងក្រៅ តាមរយៈការរំពឹងទុកនូវការងើបឡើងវិញនៃសកម្មភាពសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ទាំងក្នុងតំបន់ និងសកលដោយសារការគ្រប់គ្រងបានល្អប្រសើរនូវស្ថានភាពជំងឺកូវីដ-១៩ ជាពិសេស ការចែកចាយ និងការចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩នៅតាមបណ្តាប្រទេស និងទីតាំងភូមិសាស្ត្រទូទាំងសកលលោក ព្រមទាំងការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំទ្រកំណើនពីបណ្តាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និង **(២). កត្តាខាងក្នុង** ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីសមត្ថភាពរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្នុងការគ្រប់គ្រងស្ថានភាពជំងឺកូវីដ-១៩ ប្រកបដោយភាពម៉ឺងម៉ាត់ និងប្រាកដនិយម ជាពិសេស ការសម្រេចបាននូវអត្រាគ្របដណ្តប់ខ្ពស់នៃការចាក់វ៉ាក់សាំងកូវីដ-១៩ ទាំងដូសមូលដ្ឋាន និងដូសជំរុញ ជូនប្រជាពលរដ្ឋទូទាំងប្រទេស និងការកែទម្រង់ ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពរដ្ឋបាល និងគោលនយោបាយ សំដៅធ្វើឱ្យល្អប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាស និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការវិនិយោគ និងធុរកិច្ច ព្រមទាំងការជំរុញ និងការអភិវឌ្ឍឌីជីថលូបនីយកម្ម ក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចជាតិផងដែរ ។ ផ្អែកលើទស្សនវិស័យនេះ, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិក្នុងឆ្នាំ ២០២៣ រំពឹងថានឹងសម្រេចបានក្នុងអត្រា ៦,៦% ជាមួយនឹងអត្រាអតិផរណាអាចគ្រប់គ្រងបានក្នុងរង្វង់ ២,៥% និងការរក្សាបាននូវស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ក្នុងរង្វង់ ៤ ០៦៥ រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ។

៤៩. ដើម្បីគាំទ្រដល់ទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចខាងលើ, ក្របខណ្ឌចំណូល-ចំណាយឆ្នាំ ២០២៣ ត្រូវបានរៀបចំប្រកបដោយភាពប្រយ័ត្នប្រយែង និងបុរេសកម្មខ្ពស់ ដែលឱនភាពថវិកាស្ថិតក្នុងរង្វង់ -៧,៥៤% នៃ ផសសក្នុងគោលដៅធានានូវភាពរឹងមាំ និងចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ការគ្រប់គ្រងស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ នឹងឈរលើគោលការណ៍÷ (១). វិន័យ និងប្រសិទ្ធភាពថវិកា ទាំងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការពោលគឺ ការចាយវាយឱ្យចំទិសដៅ ហើយផ្តោតលើតម្លៃនៃលុយ និង (២). ប្រសិទ្ធភាព និងតម្លាភាពនៃការកៀរគរ

ចំណូល ពោលគឺ ការបន្តធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធចំណូល និងការផ្តល់សេវាសាធារណៈប្រកបដោយវិជ្ជាជីវៈខ្ពស់ ដោយផ្តោតលើប្រភពចំណូលមានសក្តានុពល ដែលមានផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចតិចតួច ។

៥០. ជារួម, ផ្អែកលើការដកពិសោធន៍ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងអំឡុងជាងពីរឆ្នាំកន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងខិតខំពន្លឿនកម្មវិធីកែទម្រង់សំខាន់ៗ និងដាក់ចេញវិធានការកែទម្រង់មុតស្រួចបន្ថែម ព្រមទាំងវិធានការគាំទ្រជាបន្តបន្ទាប់តាមតម្រូវការជាក់ស្តែង សំដៅស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិឡើងវិញឱ្យបានឆាប់រហ័ស តាមរយៈការលើកកម្ពស់ និងជំរុញវិស័យឯកជន ទាំងក្នុងសកម្មភាពធុរកិច្ច, ពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ ក្នុងការចាប់យកកាលានុវត្តភាពថ្មីៗ ដែលកើតចេញពីការប្រែប្រួលនិន្នាការនានា ជាពិសេស ការផ្លាស់ប្តូរ និងការធ្វើពិពិធកម្មខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម និងការកើនឡើងនូវការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាជឿនលឿន និងបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ទាំងក្នុង ក្របខណ្ឌប្រទេស, តំបន់ និងសកល ។ ក្នុងបរិការណ៍ដែលឆ្នាំ ២០២៣ ជាឆ្នាំចុងក្រោយនៃអាណត្តិរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, វឌ្ឍនភាពការងារដែលនឹងសម្រេចបាន រំពឹងថានឹងចូលរួមពង្រីកនិងពង្រឹងមាគ៌ាអភិវឌ្ឍជាតិឱ្យកាន់តែមានភាពរឹងមាំ, ជាពិសេស ផ្តល់ជាមូលដ្ឋានមួយប្រកបដោយភាពធន់ សម្រាប់ការបន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍសម្រាប់អាណត្តិក្រោយ ។

❋❋❋✧❋❋❋

ឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ ក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច (២០១៩-២០២៥)

សូចនាករម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច	2019	2020	2021	2022ប.	2023ព្យ.	2024ព្យ.	2025ព្យ.
ផសស ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន (ប៊ីលានរៀល)	**110,014**	**105,892**	**110,506**	**120,310**	**131,265**	**144,699**	**159,968**
ផសស សម្រាប់ម្នាក់ (ដុល្លារអាមេរិក)	1,700	1,605	1,659	1,785	1,924	2,096	2,281
កំណើន ផសស ពិត (%)	**7.1%**	**-3.1%**	**3.0%**	**5.4%**	**6.6%**	**7.0%**	**7.3%**
អត្រាបរិត្តិផរណា ផសស (កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)	3.2%	-0.7%	1.3%	3.3%	2.4%	3.0%	3.0%
អត្រាអតិផរណា (កំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	1.8%	2.9%	2.9%	5.0%	2.5%	3.0%	3.0%
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារអាមេរិក)	4,055	4,080	4,068	4,065	4,065	4,065	4,065
ការនាំចេញ (%នៃ ផសស)	55.2%	71.4%	71.7%	79.1%	84.7%	90.0%	95.2%
ការនាំចូល (%នៃ ផសស)	82.0%	81.2%	113.1%	104.7%	100.8%	104.9%	109.1%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (%នៃ ផសស)	-26.7%	-9.8%	-41.4%	-25.6%	-16.1%	-15.0%	-13.9%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ)(%នៃ ផសស)	-15.0%	-8.5%	-45.4%	-26.8%	-14.1%	-11.3%	-9.0%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារអាមេរិក)	18,763	21,334	20,265	21,271	22,155	23,078	23,958
ចំនួនខែនៃការនាំចូល	8.8	13.4	7.4	7.7	7.6	6.9	6.3

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (វិស័យខាងក្រៅឆ្នាំ ២០២១) និងការប៉ាន់ស្មាន និងព្យាករបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ (២០២២-២០២៥)

ឧបសម្ព័ន្ធ ២ : ក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ក. ក្របខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ២០២១-២០២៣

ផសស តាមថ្លៃបន្ទាន់ឆ្នាំ ២០២១ (ប៉ាន់ស្មាន) 110,506
ផសស តាមថ្លៃបន្ទាន់ឆ្នាំ ២០២២ (គម្រោង) 120,312
ផសស តាមថ្លៃបន្ទាន់ឆ្នាំ ២០២៣ (គម្រោង) 131,276
ឯកតា៖ ប៊ីលានរៀល

ចំណូល-ចំណាយ	២០២១					២០២២					២០២៣			
	ច្បាប់	បណ្ដោះអាសន្ន (*)	បណ្ដោះ. %២០២១ច្ប.	បណ្ដោះ. %២០២០	បណ្ដោះ. %ផសស	ច្បាប់	កែតម្រូវ	កែ. %២០២២ច្ប.	កែ. %២០២១ប.	កែ. %ផសស	គម្រោង	%២០២២កែ.	%២០២២ច្ប	%ផសស
ចំណូលក្នុងប្រទេសសរុប	**21,446**	**22,688**	**105.8%**	**95.4%**	**20.53%**	**25,594**	**26,314**	**102.8%**	**116.0%**	**21.87%**	**28,742**	**109.2%**	**112.3%**	**21.89%**
ចំណូលចរន្ត	21,224	22,631	106.6%	95.9%	20.48%	24,289	25,033	103.1%	110.6%	20.81%	28,410	113.5%	117.0%	21.64%
ចំណូលមូលធន	221	57	25.7%	30.7%	0.05%	1,305	1,281	98.1%	2252.0%	1.06%	332	25.9%	25.4%	0.25%
រដ្ឋបាលកណ្ដាល														
ចំណូលចរន្ត	**19,706**	**20,326**	**103.1%**	**94.9%**	**18.39%**	**22,157**	**22,545**	**101.7%**	**110.9%**	**18.74%**	**25,845**	**114.6%**	**116.6%**	**19.69%**
ចំណូលសារពើពន្ធ	17,520	18,433	105.2%	95.4%	16.68%	20,227	20,593	101.8%	111.7%	17.12%	23,399	113.6%	115.7%	17.82%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	2,186	1,893	86.6%	90.5%	1.71%	1,930	1,951	101.1%	103.1%	1.62%	2,446	125.3%	126.7%	1.86%
ចំណូលមូលធន	**221**	**57**	**25.7%**	**30.7%**	**0.05%**	**1,305**	**1,281**	**98.1%**	**2252.0%**	**1.06%**	**332**	**25.9%**	**25.4%**	**0.25%**
ថ្នាក់ក្រោមជាតិ														
ចំណូលចរន្ត	**1,518**	**2,305**	**151.8%**	**106.0%**	**2.09%**	**2,132**	**2,488**	**116.7%**	**107.9%**	**2.07%**	**2,565**	**103.1%**	**120.3%**	**1.95%**
ចំណូលសារពើពន្ធ	1,050	1,791	170.5%	92.2%	1.62%	1,584	1,915	120.9%	107.0%	1.59%	2,172	113.4%	137.1%	1.65%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	468	515	110.0%	221.0%	0.47%	548	573	104.6%	111.3%	0.48%	393	68.6%	71.7%	0.30%
ចំណូលតាមអគ្គនាយកដ្ឋាន														
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	9,074	11,083	122.1%	95.5%	10.03%	11,411	12,673	111.1%	114.3%	10.53%	14,434	113.9%	126.5%	11.00%
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	9,496	9,141	96.3%	94.5%	8.27%	10,400	9,836	94.6%	107.6%	8.18%	11,137	113.2%	107.1%	8.48%
អគ្គនាយកដ្ឋានចំណូលផ្សេងៗ	2,654	2,408	90.7%	103.6%	2.18%	2,478	2,524	101.9%	104.8%	2.10%	2,839	112.5%	114.6%	2.16%

ចំណូល-ចំណាយ	២០២១					២០២២					២០២៣			
	ច្បាប់	បណ្ដោះអាសន្ន (*)	បណ្ដោះ. %២០២១ច្បា.	បណ្ដោះ. %២០២០	បណ្ដោះ. %ផសស	ច្បាប់	កែតម្រូវ	កែ. %២០២២ច្បា.	កែ. %២០២១ប.	កែ. %ផសស	គម្រោង	%២០២២កែ.	%២០២២ច្បា	%ផសស
ចំណាយសរុប	**32,010**	**34,906**	**109.0%**	**111.1%**	**31.59%**	**34,709**	**34,643**	**99.8%**	**99.2%**	**28.79%**	**38,636**	**111.5%**	**111.3%**	**29.43%**
ចំណាយចរន្ត	18,751	21,795	116.2%	115.9%	19.72%	20,850	20,889	100.2%	95.8%	17.36%	23,173	110.9%	111.1%	17.65%
ចំណាយមូលធន	13,259	13,111	98.9%	104.0%	11.86%	13,858	13,754	99.2%	104.9%	11.43%	15,463	112.4%	111.6%	11.78%
រដ្ឋបាលកណ្ដាល														
ចំណាយចរន្ត	**17,447**	**19,704**	**112.9%**	**113.6%**	**17.83%**	**19,112**	**18,794**	**98.3%**	**95.4%**	**15.62%**	**21,121**	**112.4%**	**110.5%**	**16.09%**
ចំណាយមូលធន	**11,859**	**11,713**	**98.8%**	**105.8%**	**10.60%**	**11,988**	**11,889**	**99.2%**	**101.5%**	**9.88%**	**13,291**	**111.8%**	**110.9%**	**10.12%**
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	6,394	6,520	102.0%	110.7%	5.90%	6,174	6,174	100.0%	94.7%	5.13%	7,117	115.3%	115.3%	5.42%
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,466	5,192	95.0%	100.1%	4.70%	5,813	5,715	98.3%	110.1%	4.75%	6,173	108.0%	106.2%	4.70%
ថ្នាក់ក្រោមជាតិ														
ចំណាយចរន្ត	2,365	3,163	133.7%	131.1%	2.86%	3,002	3,358	111.9%	106.2%	2.79%	3,359	100.0%	111.9%	2.56%
ចំណាយមូលធន	214	214	100.0%	48.1%	0.19%	393	393	100.0%	183.5%	0.33%	513	130.5%	130.5%	0.39%
ឧបត្ថម្ភធនដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ	1,060	1,072	101.1%	113.1%	0.97%	1,263	1,263	100.0%	117.9%	1.05%	1,307	103.5%	103.5%	1.00%
តុល្យភាព														
អតិរេកថវិកាចរន្ត	2,473	836	33.8%	17.5%	0.76%	3,439	4,143	120.5%	495.4%	3.44%	5,237	126.4%	152.3%	3.99%
ឱនភាពសរុប	(10,564)	(12,217)	115.7%	160.1%	-11.06%	(9,114)	(8,330)	91.4%	68.2%	-6.92%	(9,894)	118.8%	108.6%	-7.54%
ហិរញ្ញប្បទានឱនភាព	**10,564**	**12,217**	**115.7%**	**160.1%**	**11.06%**	**9,114**	**8,330**	**91.4%**	**68.2%**	**6.92%**	**9,894**	**118.8%**	**108.6%**	**7.54%**
ក្នុងប្រទេស	3,056	4,770	156.1%	-1380.5%	4.32%	555	(790)	-142.4%	-16.6%	-0.66%	779	-98.6%	140.3%	0.59%
ក្រៅប្រទេស	7,508	7,448	99.2%	93.4%	6.74%	8,559	9,120	106.5%	122.5%	7.58%	9,116	100.0%	106.5%	6.94%
ទ្រទ្រង់ថវិកាដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍	858	1,071	124.9%	62.8%	0.97%	1,268	1,933	152.4%	180.4%	1.61%	1,283	66.4%	101.1%	0.98%
មូលធនក្រៅប្រទេស	5,466	5,192	95.0%	100.1%	4.70%	5,813	5,715	98.3%	110.1%	4.75%	6,173	108.0%	106.2%	4.70%
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី	1,185	1,184	99.9%	109.4%	1.07%	1,478	1,472	99.6%	124.3%	1.22%	1,660	112.8%	112.3%	1.26%

(*) សម្គាល់៖ តួលេខបណ្ដោះអាសន្នគិតត្រឹមថ្ងៃ ២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០២២

ខ. ក្របខណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ២០២២-២០២៥

ប៊ីលានរៀល	2021 បណ្ដោះ.	2022 ច្ប.	2022 កែ.	2023 ព្យ.	2024 ព្យ.	2025 ព្យ.
ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកជា %នៃចំណាយចរន្តសរុប	41.8%	45.2%	45.2%	44.4%	44.6%	45.2%
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	22,688	25,594	26,314	28,742	32,392	36,426
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	22,631	24,289	25,033	28,410	32,031	36,001
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	9,141	10,400	9,836	11,137	12,539	14,086
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	11,083	11,411	12,673	14,434	16,309	18,347
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	2,408	2,478	2,524	2,839	3,184	3,568
I.2 ចំណូលមូលធន	57	1,305	1,281	332	361	425
II. ចំណាយសរុប	34,906	34,709	34,643	38,636	40,044	42,631
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	21,795	20,850	20,889	23,173	25,532	27,950
បន្ទុកបុគ្គលិក	9,120	9,434	9,434	10,299	11,391	12,633
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	12,675	11,417	11,456	12,873	14,141	15,316
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	13,111	13,858	13,754	15,463	14,512	14,682
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	6,734	6,567	6,567	7,630	6,106	6,746
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី	1,184	1,478	1,472	1,660	1,833	2,077
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,192	5,813	5,715	6,173	6,574	5,859
III. អតិរេកចរន្ត	836	3,439	4,143	5,237	6,499	8,051
IV. ឱនភាព/អតិរេកសរុប	(12,217)	(9,114)	(8,330)	(9,894)	(7,652)	(6,205)
កំណើនប្រចាំឆ្នាំ	**2021 ប./ 2020**	**2022 ច្ប./ 2021 ប.**	**2022 កែ./ 2021 ប.**	**2023 ព្យ.**	**2024 ព្យ.**	**2025 ព្យ.**
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	-4.6%	12.8%	16.0%	9.2%	12.7%	12.5%
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	-4.1%	7.3%	10.6%	13.5%	12.7%	12.4%
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	-5.5%	13.8%	7.6%	13.2%	12.6%	12.3%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	-4.5%	3.0%	14.3%	13.9%	13.0%	12.5%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	3.6%	2.9%	4.8%	12.5%	12.2%	12.1%
I.2 ចំណូលមូលធន	-69.3%	2194.7%	2152.0%	-74.1%	8.7%	17.9%
II. ចំណាយសរុប	11.1%	-0.6%	-0.8%	11.5%	3.6%	6.5%
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	15.9%	-4.3%	-4.2%	10.9%	10.2%	9.5%
បន្ទុកបុគ្គលិក	-1.2%	3.4%	3.4%	9.2%	10.6%	10.9%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	32.3%	-9.9%	-9.6%	12.4%	9.9%	8.3%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	4.0%	5.7%	4.9%	12.4%	-6.2%	1.2%
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	*6.3%*	*-2.5%*	*-2.5%*	*16.2%*	*-20.0%*	*10.5%*
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី	9.4%	24.8%	24.3%	12.8%	10.4%	13.3%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	0.1%	12.0%	10.1%	8.0%	6.5%	-10.9%

ផលធៀបនៃផ.ស.ស	2021 បណ្ដោះ.	2022 ថ្ប.	2022 កែ.	2023 ព្យ.	2024 ព្យ.	2025 ព្យ.
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	**20.53%**	**23.16%**	**21.87%**	**21.89%**	**22.38%**	**22.77%**
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	**20.48%**	**21.98%**	**20.81%**	**21.64%**	**22.13%**	**22.50%**
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា	8.27%	9.41%	8.18%	8.48%	8.66%	8.80%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	10.03%	10.33%	10.53%	11.00%	11.27%	11.47%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	2.18%	2.24%	2.10%	2.16%	2.20%	2.23%
I.2 ចំណូលមូលធន	**0.05%**	**1.18%**	**1.06%**	**0.25%**	**0.25%**	**0.27%**
II. ចំណាយសរុប	**31.59%**	**31.41%**	**28.79%**	**29.43%**	**27.67%**	**26.65%**
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	**19.72%**	**18.87%**	**17.36%**	**17.65%**	**17.64%**	**17.47%**
បន្ទុកបុគ្គលិក	8.25%	8.54%	7.84%	7.85%	7.87%	7.90%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	11.47%	10.33%	9.52%	9.81%	9.77%	9.57%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	**11.86%**	**12.54%**	**11.43%**	**11.78%**	**10.03%**	**9.18%**
ហិរញ្ញប្បទាន ក្នុងប្រទេសសរុប	*6.09%*	*5.94%*	*5.46%*	*5.81%*	*4.22%*	*4.22%*
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី	1.07%	1.34%	1.22%	1.26%	1.27%	1.30%
ហិរញ្ញប្បទាន ក្រៅប្រទេស	4.70%	5.26%	4.75%	4.70%	4.54%	3.66%
III. អតិរេកចរន្ត	**0.76%**	**3.11%**	**3.44%**	**3.99%**	**4.49%**	**5.03%**
IV. ឱនភាព/អតិរេកសរុប	**-11.06%**	**-8.25%**	**-6.92%**	**-7.54%**	**-5.29%**	**-3.88%**

គ. ចំណាយតាមវិស័យរយៈពេលមធ្យម ២០២២-២០២៥

ចំណាយតាមវិស័យ (ប៊ីលានរៀល)	2022 ច្ប.	2022 ប៉ាន់.	2023 គ្រ.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.
1.1 ចំណាយថ្នាក់ជាតិ	**32,577**	**32,156**	**36,071**	**37,279**	**39,538**
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**2,089**	**2,521**	**2,303**	**2,445**	**2,594**
ចំណាយចរន្ត	1,916	2,348	1,998	2,092	2,197
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*694*	*694*	*739*	*795*	*860*
ចំណាយមូលធន	173	173	305	353	397
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	-	-	*120*	*156*	*222*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**4,795**	**4,796**	**5,139**	**5,662**	**6,266**
ចំណាយចរន្ត	4,675	4,676	5,089	5,597	6,174
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3,823*	*3,823*	*4,197*	*4,663*	*5,197*
ចំណាយមូលធន	120	120	50	65	92
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*23*	*23*	*50*	*65*	*92*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**8,450**	**9,336**	**10,829**	**11,266**	**12,549**
ចំណាយចរន្ត	7,332	8,219	8,177	9,030	10,008
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3,611*	*3,611*	*3,948*	*4,369*	*4,851*
ចំណាយមូលធន	1,118	1,118	2,652	2,236	2,541
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*110*	*110*	*2,220*	*1,776*	*2,131*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**6,532**	**6,436**	**9,327**	**9,364**	**9,219**
ចំណាយចរន្ត	1,457	1,460	1,522	1,648	1,787
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*526*	*526*	*569*	*621*	*681*
ចំណាយមូលធន	5,075	4,976	7,805	7,716	7,432
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*539*	*539*	*2,249*	*1,799*	*2,159*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	**10,711**	**9,066**	**8,473**	**8,542**	**8,910**
ចំណាយចរន្ត	3,731	2,091	4,335	4,953	5,310
ចំណាយមូលធន	6,980	6,975	4,138	3,590	3,600
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*5,502*	*5,502*	*2,478*	*1,756*	*1,523*
1.2 ចំណាយថ្នាក់ក្រោមជាតិ	**3,395**	**3,751**	**3,872**	**4,290**	**4,820**

កំណើនប្រចាំឆ្នាំ	2022 ច្ប./ 2021 ប.	2022 ប៉ាន់./ 2021 ប.	2023 គ្រ.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.
1. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ	**-0.4%**	**-0.6%**	**11.5%**	**3.6%**	**6.5%**
1.1 ចំណាយថ្នាក់ជាតិ	**-0.1%**	**-1.4%**	**12.2%**	**3.3%**	**6.1%**
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	**-25.5%**	**-10.0%**	**-8.7%**	**6.2%**	**6.1%**
ចំណាយចរន្ត	0.0%	22.6%	-14.9%	4.7%	5.0%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*7.1%*	*7.1%*	*6.5%*	*7.6%*	*8.1%*
ចំណាយមូលធន	-80.5%	-80.5%	76.6%	15.7%	12.5%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	-100.0%	-	-	*30.0%*	*42.0%*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**6.5%**	**6.5%**	**7.2%**	**10.2%**	**10.7%**
ចំណាយចរន្ត	4.7%	4.7%	8.8%	10.0%	10.3%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*-0.3%*	*-0.3%*	*9.8%*	*11.1%*	*11.4%*
ចំណាយមូលធន	222.6%	222.6%	-58.3%	30.0%	42.0%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*-39.1%*	*-39.1%*	*121.2%*	*30.0%*	*42.0%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**-30.5%**	**-23.2%**	**16.0%**	**4.0%**	**11.4%**
ចំណាយចរន្ត	-28.6%	-20.0%	-0.5%	10.4%	10.8%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*6.1%*	*6.1%*	*9.3%*	*10.7%*	*11.0%*
ចំណាយមូលធន	-41.0%	-41.0%	137.3%	-15.7%	13.6%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*-92.8%*	*-92.8%*	*1918.2%*	*-20.0%*	*20.0%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**-13.4%**	**-14.7%**	**44.9%**	**0.4%**	**-1.5%**
ចំណាយចរន្ត	14.3%	14.5%	4.2%	8.3%	8.4%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*10.7%*	*10.7%*	*8.0%*	*9.2%*	*9.7%*
ចំណាយមូលធន	-19.1%	-20.6%	56.8%	-1.1%	-3.7%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*-66.2%*	*-66.2%*	*317.3%*	*-20.0%*	*20.0%*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	**91.7%**	**62.3%**	**-6.5%**	**0.8%**	**4.3%**
ចំណាយចរន្ត	109.9%	17.7%	107.3%	14.3%	7.2%
ចំណាយមូលធន	83.3%	83.1%	-40.7%	-13.3%	0.3%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*109.6%*	*109.6%*	*-55.0%*	*-29.1%*	*-13.3%*
1.2 ចំណាយថ្នាក់ក្រោមជាតិ	**2.3%**	**13.0%**	**3.2%**	**10.8%**	**12.3%**

ផលធៀបនៃផ.ស.ស	2022 ច្ប.	2022 ប៉ាន់.	2023 គ្រ.	2024 គ្រ.	2025 គ្រ.
1.1 ចំណាយ ថ្នាក់ជាតិ	**27.08%**	**26.73%**	**27.48%**	**25.76%**	**24.71%**
ក.វិស័យរដ្ឋបាល ទូទៅ	**1.74%**	**2.10%**	**1.75%**	**1.69%**	**1.62%**
ចំណាយចរន្ត	1.59%	1.95%	1.52%	1.45%	1.37%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*0.58%*	*0.58%*	*0.56%*	*0.55%*	*0.54%*
ចំណាយមូលធន	0.14%	0.14%	0.23%	0.24%	0.25%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.00%*	*0.00%*	*0.09%*	*0.11%*	*0.14%*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	**3.99%**	**3.99%**	**3.91%**	**3.91%**	**3.92%**
ចំណាយចរន្ត	3.89%	3.89%	3.88%	3.87%	3.86%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3.18%*	*3.18%*	*3.20%*	*3.22%*	*3.25%*
ចំណាយមូលធន	0.10%	0.10%	0.04%	0.04%	0.06%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.02%*	*0.02%*	*0.04%*	*0.04%*	*0.06%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	**7.02%**	**7.76%**	**8.25%**	**7.79%**	**7.84%**
ចំណាយចរន្ត	6.09%	6.83%	6.23%	6.24%	6.26%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*3.00%*	*3.00%*	*3.01%*	*3.02%*	*3.03%*
ចំណាយមូលធន	0.93%	0.93%	2.02%	1.55%	1.59%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.09%*	*0.09%*	*1.69%*	*1.23%*	*1.33%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	**5.43%**	**5.35%**	**7.11%**	**6.47%**	**5.76%**
ចំណាយចរន្ត	1.21%	1.21%	1.16%	1.14%	1.12%
ក្នុងនោះ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិក	*0.44%*	*0.44%*	*0.43%*	*0.43%*	*0.43%*
ចំណាយមូលធន	4.22%	4.14%	5.95%	5.33%	4.65%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.45%*	*0.45%*	*1.71%*	*1.24%*	*1.35%*
ង.ចំណាយ ផ្សេងៗ	**8.90%**	**7.54%**	**6.45%**	**5.90%**	**5.57%**
ចំណាយចរន្ត	3.10%	1.74%	3.30%	3.42%	3.32%
ចំណាយមូលធន	5.80%	5.80%	3.15%	2.48%	2.25%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*4.57%*	*4.57%*	*1.89%*	*1.21%*	*0.95%*
1.2 ចំណាយ ថ្នាក់ក្រោម ជាតិ	**2.82%**	**3.12%**	**2.95%**	**2.96%**	**3.01%**